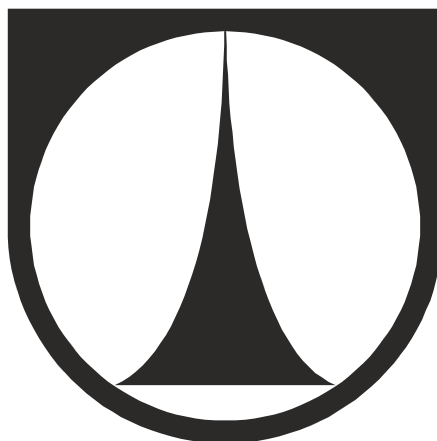

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIB ERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Martina Hliníková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 ó Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Trh práce v Královéhradeckém kraji a podnikatelské příležitosti

**Labour Market in the Hradec Králové Region and Business
Opportunities**

DP ó EF ó KEK ó 2013 ó 19

Bc. Martina Hliníková

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D., katedra ekonomie
Konzultant: Ing. Miroslava Lungová, Ph.D., katedra ekonomie

Počet stran: 110

Počet příloh: 3

Datum odevzdání: 10. května 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – kolní dílo.

Berou na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si v domění povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, ať do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 10. května 2013

Bc. Martina Hliníková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především Ing. Lence Sojkové, PhD., vedoucí mé diplomové práce, za její zájem, cenné rady, trpělivost a včasně připomínky k tvorbě a organizaci práce. Poděkování patří i mé rodině a přátelům, a to především mojí mamince Jitce Hliníkové za morální i finanční podporu během studia.

Anotace

Diplomová práce s názvem *ŠTrh práce v Královéhradeckém kraji a podnikatelské p íleflitosti* pojednává o sou asné situaci na trhu práce na Královéhradecku a identifikuje klí ové faktory ovliv ující nezam stnanost v kraji. Ta p edstavuje v celorepublikovém m ítku závaflný problém, který brzdí rozvoj a dal-í ekonomickou výkonnost. Diplomová práce se téfl zam uje na moflnosti a podpory, které královéhradecký trh práce nabízí podnikatel m pro dal-í rozvoj jejich podnikatelských aktivit. Po provedené analýze nejd leflit j-ích faktor p sobících na nezam stnanost do-lo k samotnému rozboru úrovn nezam stnanosti, která je ovlivn na p edev-ím sídelní strukturou, migrací obyvatelstva za prací, infrastrukturou a dopravní obsluflností i samotnou strukturou uchaze o zam stnání. P í posuzování stavu na trhu práce byly pouflity zejména statistiky SÚ a Krajské správy SÚ pro Královéhradecký kraj. Diplomová práce vedla k identifikaci nejvýznamn j-ích vliv p sobících na vý-i nezam stnanosti v kraji a moflných aplikovatelných e-ení, která by mohla vést k je-t uspokojiv j-ím výsledk m trhu práce v regionu.

Klí ová slova

Královéhradecký kraj, malé a st ední podnikání, nabídka práce, nezam stnanost, podíl nezam stnaných osob, poptávka po práci, trh práce, uchaze o zam stnání

Annotation

The diploma thesis called „The Labour Market in the Hradec Králové Region and Business Opportunities“ discusses the current situation on the labour market in the Hradec Králové Region and identifies key factors affecting unemployment in this area. This is a serious problem that slows down development and other economic productivity in the whole country. The diploma thesis also focuses on opportunities and subventions that entrepreneurs could use to develop their business activities in this area. After a careful study of the most important factors influencing unemployment, the focus of the thesis was turned towards the actual analysis of unemployment. Unemployment is affected by population structure, population migration in search of work, infrastructure, transportation services and the structure of job seekers itself. By the analysis of current situation on the labour market the statistics of Czech Statistical Office and Regional Administration of Czech Statistical Office for Hradec Králové Region were used. This thesis has led to the finding of the most important factors influencing the level of unemployment and possible applicable solutions that could lead to more satisfactory outcomes of the labour market in this area.

Key Words

Hradec Králové region, job offer, job seeker, labour demand, labour market, proportion of unemployed persons, small and medium enterprise, unemployment

Obsah

Seznam zkratk	11
Seznam tabulek	13
Seznam obrázk	14
Úvod	15
1. Trh práce	18
1.1 Obecná charakteristika trhu práce	18
1.2 Nabídka práce	19
1.3 Poptávka po práci	22
1.4 Rovnováha na trhu práce	24
1.5 Účinnost trhu práce	25
1.6 Diskutované problémy trhu práce	26
2. Nezaměstnanost	29
2.1 Měření nezaměstnanosti	30
2.2 Druhy nezaměstnanosti	32
2.3 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost	35
2.4 Doba trvání nezaměstnanosti	37
2.5 Rozdíly v zaměstnanosti a rizikové skupiny nezaměstnaných	39
2.6 Náklady nezaměstnanosti	42
2.7 Politika zaměstnanosti	43
3. Královéhradecký kraj	49
3.1 Geografie	49
3.2 Demografie	50
3.3 Vzdělanost a -kolství	51
3.4 Sociální struktura	52
4. Podnikatelské příležitosti v Královéhradeckém kraji	53
4.1 Základní informace o podnikatelském prostředí	53
4.2 Podpora podnikání v ČR	54
4.3 Zemědělství	55
4.4 Průmysl	56

4.5	Služby.....	58
4.6	Výzkum a vývoj.....	59
5.	Faktory determinující ekonomickou výkonnost kraje	60
5.1	Hrubý domácí produkt	60
5.2	Mzdy	60
5.3	Podniky	61
5.4	Příjem zahraniční investice	68
5.5	Export.....	69
6.	Nezaměstnanost v Královéhradeckém kraji	71
6.1	Sídlní struktura.....	71
6.2	Migrace obyvatelstva za prací.....	72
6.3	Ekonomická krize	73
6.4	Infrastruktura a dopravní obsluhnost	74
6.5	Uchazeči o zaměstnání.....	75
6.6	Podíl nezaměstnaných osob.....	77
6.7	Volná pracovní místa	78
6.8	Dlouhodobá nezaměstnanost.....	78
7.	Návrhy řešení na zvýšení zaměstnanosti v kraji	81
7.1	Podpora malého a středního podnikání na venkov	83
7.2	Podpora cestovního ruchu	85
7.3	Bytová výstavba	86
7.4	Podpora stěhování za prací.....	87
7.5	Dotace	89
	Závěr	93
	Seznam použité literatury.....	96
	Bibliografie	105
	Seznam příloh	106

Seznam zkratk

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
a.s.	Akciová společnost
C	Spotřeba (<i>Consumption</i>)
CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
SÚ	Český statistický úřad
D	Poptávka
E	Zaměstnané osoby
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ILO	Mezinárodní organizace práce (<i>International Labour Organization</i>)
L	Počet jednotek práce (<i>Labour</i>)
MPN	Mezní produktivita práce
MSP	Malé a střední podnikání
N	Počet jednotek práce
N	Plná zaměstnanost
ND	Poptávané množství práce
NS	Nabízené množství práce
PPZ	Pasivní politika zaměstnanosti
PZI	Přímé zahraniční investice
S	Nabídka
S _L	Nabídka práce
s.p.	Státní podnik

s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
u	Skutečná míra nezaměstnanosti
U	Nezaměstnané osoby
u	Přirozená míra nezaměstnanosti
W	Nominální mzdová sazba
W/P	Reálná mzda
(W/P)	Rovnovážná reálná mzda
Y	Skutečný produkt
Y	Potenciální produkt
ZP	Zdravotní pojištění
	Zisk
η	Koeficient citlivosti změny míry nezaměstnanosti na změnu koeficientu produktu

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet obyvatel podle pohlaví v Královéhradeckém kraji v letech 2006 ó 2011.....	51
Tabulka 2 Počet dětí, fláků a studentů v Královéhradeckém kraji v letech 2007 ó 2012	51
Tabulka 3 Zjištěné trestné činy na území ČR rozdělené podle krajů za rok 2011	52
Tabulka 4 Zemědělství v Královéhradeckém kraji v letech 2008 ó 2012.....	56
Tabulka 5 Průmyslové zóny v Královéhradeckém kraji.....	57
Tabulka 6 Vybrané ukazatele cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji v letech 2008 ó 2012	59
Tabulka 7 Vývoj HDP ve stálých cenách v ČR a Královéhradeckém kraji v letech 2006 ó 2010	60
Tabulka 8 Struktura ekonomických subjektů v kraji v členění podle právní formy podnikání a počtu zaměstnanců k 31. 12. 2012.....	62
Tabulka 9 Podniky sídlící na území Královéhradeckého kraje s počtem zaměstnanců vyšším než 1 000 včetně jejich hlavního zaměření a lokace.....	63
Tabulka 10 Bilance počtu obyvatel ve vybraných městech Královéhradeckého kraje v roce 2011.....	72
Tabulka 11 Uchazeči o zaměstnání v období od ledna 2012 do února 2013.....	76
Tabulka 12 Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu v ČR, kraji a jeho okresech v lednu a únoru roku 2013.....	77
Tabulka 13 SWOT analýza trhu v Královéhradeckém kraji	82
Tabulka 14 Bytová výstavba v Královéhradeckém kraji v letech 2008 ó 2012.....	87
Tabulka A15 HDP Královéhradeckého kraje určený pomocí výdajové metody v letech 2006 ó 2010.....	107
Tabulka B16 Průměrné hrubé měsíční mzdy dle pohlaví v krajích ČR za rok 2011	108
Tabulka C17 Migrační a přirozené přírůstky (úbytky) ve městech Královéhradeckého regionu v roce 2011	109

Seznam obrázk

Obrázek 1 Individuální nabídka práce	21
Obrázek 2 Tržní nabídka práce.....	22
Obrázek 3 Poptávka po práci.....	24
Obrázek 4 Rovnováha na trhu práce.....	25
Obrázek 5 Dobrovolná nezaměstnanost na trhu práce.....	36
Obrázek 6 Nedobrovolná nezaměstnanost	37
Obrázek 7 Mapa Královéhradeckého kraje	49

Úvod

Nezaměstnanost představuje závažný problém, který ovlivňuje ekonomiku v celosvětovém měřítku. Díky ekonomické krizi z podzimu roku 2008 se otázka nezaměstnanosti stala diskutovaným tématem. Hypotéza krize, která vznikla ve Spojených státech, se postupně rozšířila i do dalších oblastí ekonomiky a zachvátila téměř celý svět včetně České republiky.

Cílem diplomové práce je zmapování situace na trhu práce v Královéhradeckém kraji, odhalení oblastí s nejvyšší a naopak nejnižší nabídkou práce a zjištění příčin tohoto stavu. Z pohledu potenciálních pracovníků je nutné vědět, jaká část regionu nabízí nejvyšší počet volných pracovních míst a ve které oblasti snáze uplatní svoje znalosti a schopnosti. Míra nezaměstnanosti v kraji se dlouhodobě pohybuje pod hranicí průměrné míry nezaměstnanosti v ČR. Z pohledu okresů však nelze říci totéž. S nejvyšší nezaměstnaností se tradičně potýká oblast Trutnovska, nejnižší je naopak v regionu Rychnov nad Kněžnou. Jedním z důvodů pro rozdílnou míru nezaměstnanosti v kraji je odlišná geografická poloha a dopravní obsluhnost. Neméně důležitým faktorem pro rozdílnou míru nezaměstnanosti v kraji jsou i změny, ke kterým došlo po roce 1989. Na které okresy (Trutnovsko, Náchodsko) byly postaveny uzavíráním textilních závodů. Nejvíce postiženou skupinou obyvatelstva byli samotní pracovníci podniků. I přes následnou rekvalifikaci nemohli nastoupit do nového zaměstnání, protože firmy o tyto pracovníky nejevily zájem. V neposlední řadě byla zaměstnanost v kraji ovlivněna již zmíněnou ekonomickou krizí. Tato práce je soustředěna na ověření i vyvrácení dvou základních předpokladů. Za první, rozdílná nezaměstnanost v kraji vyplývá z nerovnoměrné alokace ekonomických subjektů. Za druhé, počet uchazečů připadajících na volné pracovní místo se v jednotlivých oblastech regionu výrazně odlišuje, což ovlivňuje i výši nezaměstnanosti v těchto lokalitách. V diplomové práci jsou použity materiály poskytované Českým statistickým úřadem (ČSÚ) a Regionálním informačním servisem.

První kapitola diplomové práce se soustřeďuje na popis základních charakteristik trhu práce. V úvodu je stručně charakterizována situace dokonalé a nedokonalé konkurence na trhu práce, základní členění nabídky a poptávky po práci v rámci její rovnováhy. Součástí

tohoto oddílu je i výklad zásadních diskutovaných problémů, se kterými se trh práce v souvislosti potýká.

Otázka nezaměstnanosti je řešena v 2. části práce. Zabývá se především samotnou definicí nezaměstnanosti a nezaměstnaných osob. Mimo to je popsán i způsob měření nezaměstnanosti v minulosti a souvislosti, druhy nezaměstnanosti a její členění na dobrovolnou a nedobrovolnou, doba trvání nezaměstnanosti i skupiny nejvíce ohrožené nezaměstnaností a s tím související náklady. Kapitola se rovněž zabývá na intenzitou práce (ÚP) a na využívané nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

Následující část popisuje situaci v Královéhradeckém kraji. Jsou zde uvedeny obecné geografické a demografické údaje a údaje o vzdělanostní, věkové a sociální struktuře, které výrazným způsobem ovlivňují poměry na královéhradeckém trhu práce.

4. kapitola obsahuje obecné informace o podnikatelském prostředí a různé druhy podpor podnikání z hlediska státu a Evropské unie (EU), kterých je možno v současné době využít. Ve 4. oddílu je zároveň řešen stav primárního, sekundárního, terciárního a kvartérního sektoru na Královéhradecku.

Mezi klíčové části diplomové práce lze zařadit kapitoly 5, 6 a 7. V 5. oddílu jsou popsány nejdůležitější faktory určující ekonomickou výkonnost kraje. Na základě statistik ŠÚ je porovnán hrubý domácí produkt vyprodukovaný v regionu s celorepublikovým průměrem a mzdy dosažené pracovníky na území kraje v porovnání s průměrnou mzdou v ČR. Součástí tohoto oddílu jsou i informace o podnicích působících na území kraje a nejvýznamnějších zaměstnavatelích. Pro dokreslení celkové ekonomické výkonnosti regionu je určující i situace v oblasti přímých zahraničních investic a exportu, kterým je rovněž v této části práce věnována pozornost. 6. kapitola se zabývá nezaměstnaností v Královéhradeckém kraji a hlavními vlivy určujícími její výši a strukturu. Mezi tyto faktory patří především sídelní struktura, migrace obyvatelstva za prací i nedávná ekonomická krize, která způsobila omezení ve výrobě podniků a vedla tak k patrnému růstu nezaměstnanosti. K handicapům trhu práce na Královéhradecku patří úroveň dopravní a technické infrastruktury. Vzhledem k okrajové poloze je stav dopravní a komunikační sítě silně zanedbaný a nevyhovující, a především v přilehlých oblastech způsobuje značné

problémy nejen podnikům, ale i jejich zaměstnancům. Součástí 6. kapitoly jsou i aktuální informace o nezaměstnaných, volných pracovních místech a dlouhodobé nezaměstnanosti. Mezi nejohroženější skupiny obyvatelstva lze zařadit osoby se zdravotním postižením, absolventy škol, nepříjmové občany a osoby v rozmezí 55 až 64 let věku, a proto i jim je v práci věnována zvýšená pozornost.

Poslední část diplomové práce vycházející ze stanovené SWOT analýzy nabízí možné návrhy řešení vedoucí ke zvýšení zaměstnanosti v kraji. Jedná se zejména o podporu malého a středního podnikání na venkově, podporu a rozvoj cestovního ruchu, výstavbu nových domů a bytů a s tím související výpomoc při stěhování obyvatelstva za prací i nabídku dotačních programů z krajského rozpočtu a fondů EU.

1. Trh práce

Jak uvádí Frank a Bernanke (2003, s. 325), š prodej lidské práce se v zásad li-í od prodeje jiných druh zboží. Prodejem televizoru se například vzdáváme všech práv na jeho budoucí používání, zákon nám však neumožňuje, abychom sami sebe prodali do otroctví, ale dovoluje nám pronajmout své služby zaměstnavateli. Každá práce má svoji specifickou nabídkovou a poptávkovou křivku. Právě díky tomu lze určit jak rovnovážnou cenu práce, tak rovnovážné množství práce této profese.

1.1 Obecná charakteristika trhu práce

Ekonomická teorie definuje trh práce jako trh, na kterém domácnosti nabízejí a zná množství jednotek práce a zaměstnavatelé, resp. firmy, a zná množství jednotek práce poptávají. Cílem jednotlivců bývá dosažení určité úrovně spotřeby (C), která může být realizována pouze na základě vlastní práce a cílem firem bývá maximalizace vlastního zisku (π). Na trhu práce se ustanoví nominální mzdová sazba (W), která bude vyjadřovat počet korun za hodinu práce zaměstnance (Ehrenberg, Smith, 2009).

Dokonalá konkurence na trhu práce

Na dokonalě konkurenčním trhu práce se střetává tak velké množství firem, že žádná z nich není schopna ovlivnit tržní cenu najímané práce neboli mzdovou sazbu. Firmy se stávají cenovými přijemci, tzv. *price takers*. Zároveň na trh práce vstupuje velká řada osob s dokonalými informacemi, které práci nabízí. Tu lze chápat jako stejnorodou, pro kterou je typická snadná nahraditelnost. Ani pracovníci nejsou schopni cenu vlastní práce ovlivnit a tak se také stávají cenovými přijemci (Ehrenberg, Smith, 2009).

Na trhu dokonalé konkurence je tedy tržní cena práce ustanovena vzájemným působením nabídky a poptávky po práci.

Nedokonalá konkurence na trhu práce

Nedokonalou konkurenci na trhu práce je možné rozdělit z hlediska toho, která strana trhu práce (nabídka i poptávka) čerpá výhodu v podobě ovlivnění ceny práce, tzn., která ze stran se stala cenovým tvůrcem.

Pokud tato výhoda připadá straně poptávky, znamená to, že na trhu existuje pouze omezený počet firem, který práci najímá. V zásadě rozlišíme tři případy (Hojek et al., 2010):

- situaci, kdy na trhu poptává práci pouze jedna firma, tzv. monopson;
- situaci, kdy na trhu poptává práci omezený počet několika firem, tzv. oligopson;
- situaci, kdy na trhu existuje mnoho firem a každá z nich je schopná alespoň částečně ovlivnit cenu, tzv. monopolistická konkurence.

Jestliže má výhodnější výchozí pozici strana nabídky, jedná se o trh, na kterém existuje pouze jediný subjekt, který práci nabízí, nejde o odborový svaz.

1.2 Nabídka práce

K nabídce práce lze postupovat dvěma způsoby. První oblast zahrnuje hodnocení nabídky na trhu práce z pohledu jednoho pracovníka, který na trh vstupuje a práci nabízí. Druhá z nich se zabývá otázkou nabídky práce jedné konkrétní firmy.

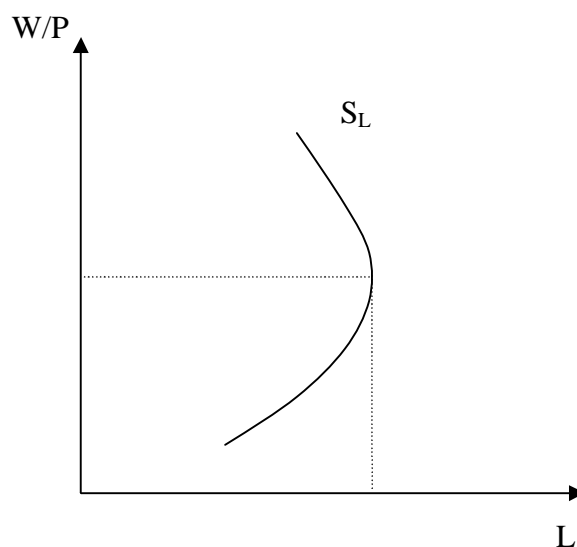
Individuální nabídka práce

Individuální poptávka po práci je založena na předpokladech, které je nutné při analýze respektovat. Každá domácnost, resp. jednotlivec si zvolí, jakým způsobem čas rozdělí mezi pracovní dobu a volný čas, přičemž je limitována délkou jednoho dne, tzn. 24 hodinami. Mzda, kterou jedinec získá za vykonanou práci, bude jediným příjmem domácnosti a je jedinou možností, jak docílit spotřeby. Cílem každého pracovníka je maximalizace

vlastního užitku a s tím související nutnost optimálního rozložení vlastního času mezi práci a volný čas.

To, jakým způsobem bude jednotlivec dít čas mezi práci a volný čas, je závislé na výši jeho reálné mzdy. Reálná mzda je podíl nominální mzdové sazby a cenové hladiny. Říká, kolik statků a služeb lze při dané cenové hladině na trhu pořídit. Obecně je možné říci, že pokud poroste do určité výše reálná mzda, pracovníci budou ochotni více pracovat a mít méně volného času. V této situaci se hovoří o tzv. substitutivním efektu. Jestliže dojde k překročení jisté pomyslné hranice a při dalším zvýšení reálné mzdy budou pracovníci schopni dosáhnout určité stanovené úrovně spotřeby s menším počtem hodin práce, budou méně pracovat a preferovat volný čas. Jedná se o tzv. důchodový efekt. Reakce jednotlivců na růst mzdové sazby jsou různé a odvíjí se od preferencí každého z nich. Empirické pokusy však dokázaly, že v průměrné většině případů bude substitutivní efekt převládat nad efektem důchodovým (Ehrenberg, Smith, 2009).

Dva výše zmíněné efekty jsou patrné i na obrázku 1. Rostoucí část křivky individuální nabídky práce znázorňuje situaci, ve které jsou s rostoucí úrovní reálné mzdy jednotlivci ochotni více pracovat na úkor volného času. V této části křivky tedy převládá substitutivní efekt nad důchodovým. Způsbné zakončení křivky reprezentuje situaci, ve které domácnosti preferují volný čas nad práci. Důchod domácností je dostatečný a nemají potřebu ho nadále zvyšovat. Důchodový efekt je tedy silnější než substitutivní.

W/P – reálná mzda

L – počet jednotek práce

S_L – individuální nabídka práce

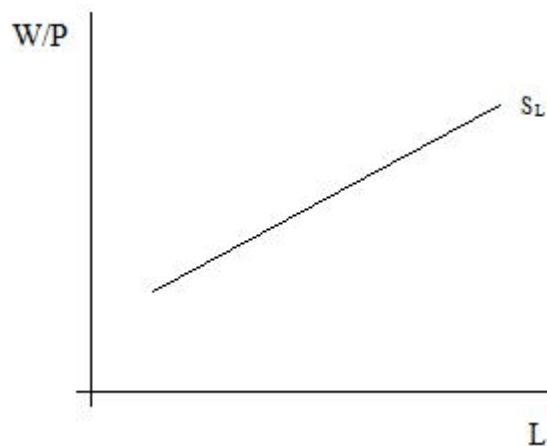
Obrázek 1: Individuální nabídka práce

Zdroj: HO – EJTI, B. et al. Mikroekonomie., s. 415

Tržní nabídka práce

Ve které množství práce, kterou jsou pracovníci na trhu práce ochotni nabízet při dané reálné mzdě, je označováno jako tržní nabídka práce. Se zvyšující se reálnou mzdou domácností budou nejen jednotlivci nabízet větší množství práce, ale zároveň budou na existující trh vstupovat noví zájemci (Ho – EJTI et al., 2010).

Obrázek . 2 zachycuje horizontální součet vln individuálních křivek nabídky práce, které tvoří křivku tržní nabídky práce. Díky příchodu nových zájemců z jiných odvětví nebude tato křivka zpravidla zakřivená, ale pouze rostoucí (Ho – EJTI et al., 2010).

W/P – reálná mzda

L – počet jednotek práce

S_L – tržní nabídka práce

Obrázek 2: Tržní nabídka práce

Zdroj: HO – EJ^{TM}, B. et al. Mikroekonomie., s. 416

1.3 Poptávka po práci

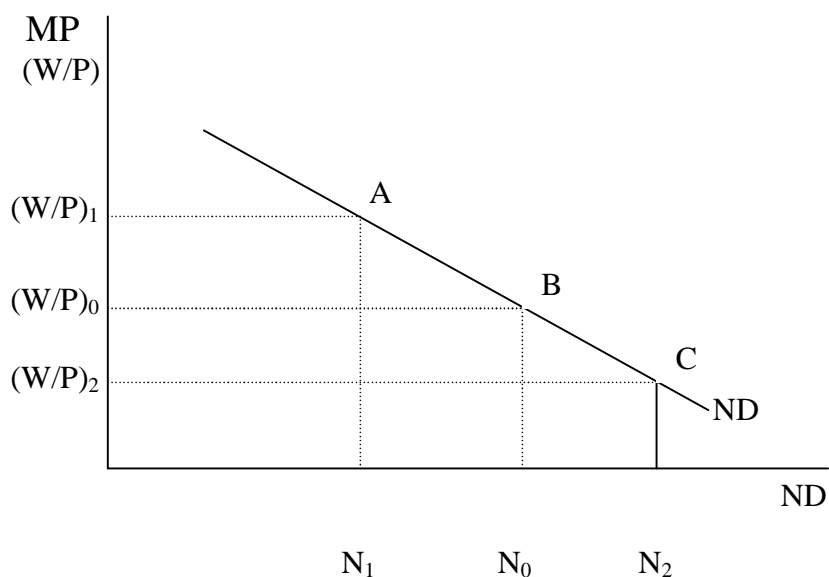
Poptávka firem po práci je závislá na několika základních faktorech. Prvním z nich je poptávka konečných spotřebitelů po produkci firmy. Pokud nebudou mít koneční uživatelé zájem o výrobky i služby, firmy nebudou najímat žádné zaměstnance na jejich výrobu. Druhý faktor představuje postavení firmy na trhu, tzn., zda působí na dokonale konkurenčním nebo nedokonale konkurenčním trhu práce. Neméně podstatná je produktivita výrobního faktoru práce (Ehrenberg, Smith, 2009).

Mezní produktivita práce (MPN) určuje, o kolik se zvýší úroveň výstupu firmy, pokud zaměstná dodatečného pracovníka. Na základě zákona klesajících mezních výnosů bude každá dodatečná jednotka při konstantní úrovni technologie zvyšovat dodatečný výstup méně než jednotka předcházející. Zaměstnání dodatečné jednotky práce s sebou přináší nejen růst celkového výstupu firmy, ale i růst celkových nákladů, které jsou reprezentovány mzdovou sazbou za hodinu práce. Jestliže firma zaměstná dodatečnou jednotku práce, zvýší se celkové náklady firmy a celkový příjem. MPN je závislá, jak již

bylo zmíněno, na úrovni technologie, kterou firma využívá, a na osobních předpokladech. Obecně platí, že osoby s vyšším vzděláním a praxí bývají produktivnější než osoby s nižším lidským kapitálem.

Formování poptávky po práci ovlivňuje kritérium maximalizace zisku firmy. Každá firma bude zaměstnávat takový počet jednotek práce, dokud se mezní produktivita práce nevyrovná se mzdovou sazbou, kterou firma zaměstnancům vyplácí. Reálná mzda určuje množství statků a služeb, které lze nakoupit za cenu jedné hodiny práce. Jak uvádí Mach (2001, s. 246), *šv bod optimalizace zaměstnaných jednotek práce přidává dodatečně jednotka práce k celkové produkci firem takové množství produkce, jehož přínos z této produkce, tj. MPN je právě pokryt náklady této jednotky práce.* Velikou MPN je v ekonomické teorii označována mezní produktivita práce.

Jak vyplývá z obrázku 3, změna reálné mzdy bude ovlivňovat chování firem při rozhodování o počtu najímaných jednotek práce. S růstem reálné mzdy na úroveň $(W/P)_1$, budou firmy poptávat méně jednotek práce (N_1), bude klesat produkce a zaměstnanost. S poklesem reálné mzdy na úroveň $(W/P)_2$ budou firmy ochotny najímat více pracovníků (N_2), a tím poroste jak produkce, tak zaměstnanost.

MPN - mezní produkt práce

ND - poptávka po práci

W/P - reálná mzda

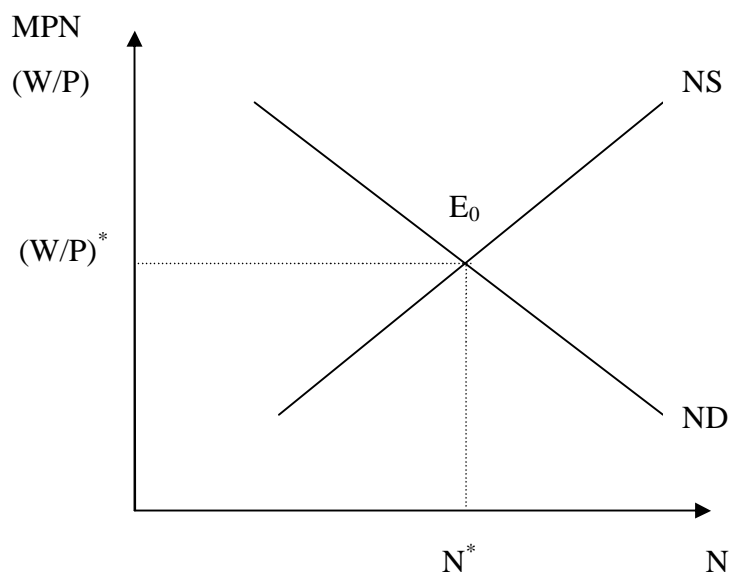
Obrázek 3: Poptávka po práci

Zdroj: MACH, M. Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium, s. 246.

1.4 Rovnováha na trhu práce

Na obrázku 4 je znázorněna rovnováha na trhu práce, ke které dochází v okamžiku, kdy se nabízené množství práce (NS) vyrovná poptávanému množství po práci (ND), tzn. v bodě E_0 . Bod E_0 zachycuje trh na úrovni plné zaměstnanosti (N^*) při rovnovážné reálné mzdě $(W/P)^*$. V těchto případech, kteří chtějí pracovat, pracují a existuje pouze dobrovolná nezaměstnanost.

Jak je z obrázku 4 patrné, v bodě rovnováhy nepůsobí žádné tlaky na změnu reálné mzdy ani na změnu poptávaných jednotek práce.

MPN ó mezní produkt práce

N ó množství práce

ND ó poptávané množství práce

NS ó nabízené množství práce

W/P ó reálná mzda

Obrázek 4: Rovnováha na trhu práce

Zdroj: MACH, M. Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium, s. 250.

1.5 Úloha trhu práce

Soubor ekonomických pohledů na trh práce ze dvou základních úhlů. První oblast rozlišuje trh práce na vnitřní a vnější, druhá oblast klasifikuje trh práce jako trh primárního a sekundárního sektoru. Vnitřní trh práce zahrnuje okruh, ve kterém firmy poptávají práci u stávajících zaměstnanců podniku. Pokud se hovoří o trhu, na kterém zaměstnavatelé poptávají práci u jednotlivých vnějších organizací, jedná se o vnější trh práce. Segmentace trhu práce z hlediska primárního a sekundárního sektoru vyplývá z myšlenky dvojího trhu. Trh práce primárního sektoru zahrnuje švýhodnější pracovní pozice, pro které jsou charakteristické nadprůměrné mzdy, možnost kariérního vzestupu, zaměstnanecké benefity a jistota spojená se zaměstnáním. Naopak trh práce sekundárního sektoru je spojen

s nízkou mzdou, stereotypem, minimální možností seberealizace a nízkou pracovní jistotou. Pohyb mezi těmito dvěma skupinami trhu je spíše jednosměrný. Pracovníci z primárního trhu práce mohou být sesazeni na trh práce sekundární, ale opačný pohyb je výjimkou. Důvodem bývají často pekářky vymezené kolektivními smlouvami mezi odbory a zaměstnavateli nebo omezený počet pracovních míst v rámci primárního sektoru.

1.6 Diskutované problémy trhu práce

V reálném životě je existence dokonalé konkurence na trhu práce nemožná z důvodů omezení, která na trhu vládou. V dnešní době je stále ošehavým tématem otázka odborových svazů a diskriminace, a proto je jim v textu níže věnována pozornost. Jak uvádí Frank a Bernanke (2003, s. 334), *š vliv odborů na trh práce je stejný jako vliv kartelů na trhy zboží*.

Odborové svazy

Jedním ze zdrojů nedokonalé konkurence na trhu práce jsou odborové svazy. Odborové svazy neboli odbory představují monopolního dodavatele na straně nabídky práce. Jejich úkolem je chránit práva zaměstnanců a vyjednávat se s zaměstnavateli. Otázkou zůstává, proč mají odbory v některých oblastech hospodářství tak pevnou pozici. Jak již bylo zmíněno, odbory jsou jediným dodavatelem práce v určitém odvětví, a mohou vyhlásit stávkou či zcela zmrazit nabídku práce. Tím jsou zaměstnavatelé donuceni ke kolektivnímu vyjednávání. Jedná se o proces, ve kterém se zástupci zaměstnanců snaží se s zaměstnavateli dohodnout na vzájemně přijatelných podmínkách. Výsledkem vyjednávání jsou kolektivní smlouvy, které určují, kdo a jakou práci má být vykonávat, jaká bude jeho odměna za odvedené jednotky práce. Nezapomíná se ani na oblast penzí, nemocenských či pracovní doby. V zásadě lze kolektivní smlouvy rozdělit do dvou oblastí. První oblastí je diskuze o tzv. ekonomickém balíčku, který obsahuje základní mzdové sazby, pravidla dovolené a prázdnin. Druhou oblastí je diskuze o pravidlech práce zahrnujících přidělování práce a úkolů, bezpečnosti práce a pracovní zátěže (Samuelson, Nordhaus 2007).

Pokud odbory p i vyjednávání usp jí, p ínese to nejen výhody pro samotné zam stnance, ale i možné komplikace pro celou ekonomiku. Empirickými pokusy bylo zji-t no, že pokud dojde k r stu nominálních mezd, firmy jsou nuceny propou-t t a zam stnávat men-í po et zam stnanc a vzniká tzv. nedobrovolná nezam stnanost. N kdy m že být r stem nominálních mezd spu-t na infla ní mzdová a cenová spirála a v kone ném d sledku je trvalý výsledek na reálné mzdy minimální nebo fládný.

Diskriminace

V ekonomické teorii proti sob stojí dv strany. První z nich hájí klasickou teorii konkuren ního chování trhu práce. Tato skupina p edpokládá, že konkuren ní tlak zamezí vzniku rozdíl ve mzdách, pokud budou v-ichni pracovníci stejn produktivní. Rozdíly ve finan ním ohodnocení jednotlivých zam stnanc pak p ísuzují rozdíl m v lidském kapitálu. Druhou skupinu p edstavují kritici klasických teorií. Ti nesouhlasí se záv rem, že trhy práce fungují efektivn a za rozdíly ve mzdách vidí diskriminaci (Ehrenberg, Smith, 2009).

Diskriminace p edstavuje souhrnný problém nejen v flivot ekonomiky, ale i v celé spole nosti. Jak uvádí Samuelson a Nordhaus (2007, s. 258): *š diskriminací ozna ujeme situaci, kdy ekonomické rozdíly pochází z irelevantních osobních znak jako rasa, pohlaví, sexuální orientace nebo náboženské vyznání.* I p es zákon, který diskriminaci výslovn zakazuje, existují rozdíly v p íjmech r zných skupin obyvatelstva. Zpravidla zahrnuje odli-ný p ístup k lidem na základ obecných znak nebo aplikaci praktik (nap . test), které mohou mít na p íslu-níky ur ité skupiny negativní vliv.

Statistická diskriminace reprezentuje situaci, ve které je zam stnanec hodnocen ne podle individuálních p edpoklad , nýbrž dle obecného chování komunity, ke které pat í. V ekonomice zp sobuje neefektivitu, podporuje stereotyp a demotivuje jedince k dal-ímu rozvoji osobnosti a k vy-ím výkon m.

Nejv t-í skupinu osob, která je v ekonomice na-í zem zasažena diskriminací, p edstavují fleny. Pro fleny mívají níž-í mzdy než muži? Na tuto otázku není jednoduché odpov d t.

Obeční však lze říci, že současná pozice žen na trhu práce je výsledkem historického vývoje společnosti a jejích zvyklostí. Nezasahovaly do oblasti techniky a soustřeďovaly se spíše na humanitní obory, proto také nejsou schopny dosáhnout tak vysoce placených pozic, které tato oblast nabízí. Ženy také často přerušují svou kariéru, aby mohly péčovat o děti a domácnost. I když se v posledních letech rozdíl mezi mzdou mužů a žen snížila, stále je tento rozdíl znatelný a ženy s dětmi bývají na trhu práce znevýhodněny (Samuelson, Nordhaus 2007).

2. Nezaměstnanost

Změny v ekonomice, ke kterým v posledních letech dochází, ovlivňují i situaci na trhu práce. Nové technologie vyřadují kvalifikovanější a flexibilnější pracovníky. Jedinci, kteří se podílejí a přizpůsobí novým požadavkům, budou moci využívat výhod, které takovýto trh práce přináší. Na druhé straně osoby méně kvalifikované, s neodpovídajícím rozsahem praxe, zdravotními komplikacemi i osoby těsně před penzí budou na trhu práce ve značně znevýhodněné pozici (Kotýnková, 2006).

Otázka zaměstnanosti, resp. nezaměstnanosti, je v Evropské unii pozorně monitorována. Pro evropskou společnost, jejíž hlavní problém představuje stárnutí populace, je důležité zajistit zvýšení počtu žen a osob ve vyšším věku na trhu práce, zvýšit úroveň vzdělanosti a docílit tak zapojení dosud vyloučených nebo částečně vyloučených skupin obyvatelstva na trhu práce a do společnosti.

Pojmem *nezaměstnaný* definuje Eurostat osobu starší 15 let, u které byly pozorovány tři primární znaky (Sekerka, 2007):

- je bez práce a nepobírá žádný plat nebo mzdu z výkonu své činnosti a také není sebezaměstnaná;
- práci aktivně hledá, což obnáší registraci na úřadu práce i u soukromých personálních agentur, poptává práci v samotných podnicích nebo se připravuje na výkon vlastního podnikání;
- je schopná okamžitě nastoupit do zaměstnání nebo být k nástupu do zaměstnání připravena zpravidla během 14 dnů.

Pokud není splněna alespoň jedna z výše uvedených podmínek, nehovoří se o osobě nezaměstnané, nýbrž o osobě zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Zaměstnané osoby pobírají mzdu nebo plat jako důsledek jejich pracovního vztahu. Za zaměstnané osoby jsou považovány i osoby, které do práce nepracují, ale jsou s prací spojeny, například ženy na mateřské dovolené i osoby nemocné. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo zahrnuje zejména skupinu studentů, penzistů, invalidů, dále i do 15 let věku i členy v domácnosti (Helísek, 2002).

2.1 Měření nezaměstnanosti

Sledování a ovlivňování míry nezaměstnanosti se zahrnuje do hlavních cílů hospodářské politiky státu. Především v této oblasti jako podklad pro výpočet míry nezaměstnanosti vyvolává koncept vytvořený Mezinárodní organizací práce – International Labour Organization (ILO). Ministerstvo práce a sociálních věcí od 3. čtvrtletí roku 2004 nahradilo původní metodiku výpočtu novým způsobem. Cílem této metodiky výpočtu je určení výše registrované míry nezaměstnanosti, která se liší zejména rozdílným obsahem jmenovatele a jmenovatele.

Obecná míra nezaměstnanosti

Jak uvádí Sekerka (2007, s. 280) *šmíra nezaměstnanosti (v dané zemi a k určitému období) je měřena jako podíl nezaměstnaných osob (U) k pracovním silám (L). Pracovní síly tvoří zaměstnané osoby (E), tj. ti, kdož práci mají, a nezaměstnané osoby (U), tj. ti, kdož práci aktivně hledají.* Tento ukazatel lze tedy vyjádřit jako procentuální podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu a jeho matematická podoba je zachycena níže.

$$u = \frac{U}{E+U} \times 100 \quad (1)$$

u = míra nezaměstnanosti

U = nezaměstnané osoby

E = zaměstnané osoby

Stejný výpočet míry nezaměstnanosti, který se vyvolává ve většině zemí, je bezesporu výhodou, jelikož umožňuje srovnání zemí z hlediska nezaměstnanosti na celosvětové úrovni. Zároveň se jedná o snadnou a jednoduše interpretovatelnou veličinu pro širokou veřejnost. Na druhé straně má i jistá omezení, která vyplývají z nezahrnutí některých faktorů do výpočtu. Činitele, které jsou ve výpočtu opomíjeny, lze rozdělit do dvou skupin, a to na nevyužitou pracovní sílu a podzaměstnanost. Nevyužitá pracovní síla zahrnuje takové skupiny lidí, u kterých není jasné, zda patří do skupiny zaměstnaných i nezaměstnaných. Zejména se jedná o tzv. skrytou nezaměstnanost, do které spadají lidé, kteří jsou

ekonomicky aktivní, ale snahu najít si práci jiří považují za zbytečnou a předem neúspěšnou. Při výpočtu míry nezaměstnanosti je nevyužitá pracovní síla zohledněna pouze v omezené míře. Podzaměstnanost pak není zohledněna vůbec. Jedná se zejména o pracovníky, kteří byli donuceni pracovat na zkrácený pracovní úvazek. Tento typ pracovního poměru vede ke snížení míry nezaměstnanosti a zkrsluje tak situaci na trhu práce (Sirovátka, Mareš, 2003).

Míra registrované nezaměstnanosti

Jak již bylo uvedeno výše, od 3. čtvrtletí roku 2004 došlo ke změně v metodice výpočtu míry nezaměstnanosti. Míra registrované nezaměstnanosti se liší od výpočtu obecné míry nezaměstnanosti především zařazením určitých skupin obyvatelstva do číslatele i jmenovatele. Číslatel zahrnuje počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání zahrnujících občanů nejen ČR, ale i celé EU. Tento ukazatel zahrnuje skupinu osob evidovaných jako nezaměstnaní ke konci období, kteří jsou schopni okamžitě nastoupit do zaměstnání. Jmenovatel obsahuje sumu zaměstnaných obyvatel ČR, zaměstnaných občanů EU, cizinců z ostatních zemí, kteří pracují v ČR na základě platného pracovního povolení a dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (Anon, 2011).

Dosažitelným neumístěným uchazečem o zaměstnání je označována osoba, která je schopna v okamžiku nabídky přijatelného pracovního místa bez potíží nastoupit do zaměstnání.

Matematický zápis výpočtu registrované míry nezaměstnanosti uvádí rovnice (2):

$$R = \frac{\text{Počet registrovaných nezaměstnaných osob ke konci období} + \text{Počet registrovaných uchazečů o zaměstnání ke konci období}}{\text{Počet zaměstnaných obyvatel ČR, EU, cizinců z ostatních zemí}} \times 100 \quad (2)$$

Podíl nezaměstnaných osob

Od ledna roku 2013 došlo k další změně ve způsobu výpočtu míry nezaměstnanosti. Pro změnu v metodice výpočtu se rozhodlo Ministerstvo práce a sociálních věcí společně s Českým statistickým úřadem. Registrovaná míra nezaměstnanosti vyčíslována od 3.

tvrtletí roku 2004 byla nahrazena tzv. podílem nezaměstnaných osob. Zásadní rozdíl tkví v rozdílném pojetí jmenovatele. Podíl nezaměstnaných osob představuje podíl dosažitelných uchazečů o pracovní místo ve věku 15 až 64 let ze všech obyvatel v témže věku, zatímco registrovaná míra nezaměstnanosti reprezentovala podíl všech dosažitelných uchazečů o zaměstnání kvekerému ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Jelikož se tyto dva ukazatele odlišují ve svém obsahu, není v žádném případě možné jejich výsledky porovnávat (MPSV, 2013).

2.2 Druhy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je způsobena rozdílnými příčinami a každá z nich představuje odlišné náklady z hlediska ekonomiky i společnosti. Ekonomická teorie rozlišuje nezaměstnanost na frikční, sezónní, strukturální a cyklickou.

Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost představuje krátkodobou nezaměstnanost, která tvoří jednu ze složek přirozené míry nezaměstnanosti. Tento typ nezaměstnanosti lze také označit jako tzv. vyhledávací, jejím cílem je obsazení pracovních pozic vhodnými kandidáty, kteří splní kvalifikační požadavky daných pracovních míst. Příčinou vzniku frikční nezaměstnanosti je fakt, že pracovníci a trh práce jsou rozmanití. Pracovní síly bývají vysoce variabilní. Jedná se především o vstup absolventůkol na trh práce, změnu pracovního místa z důvodůstahování, získávání vyššího vzdělání, návratu doškoly, i výchovy potomků. Požadavky trhu práce na pracovní místa jsou také dynamické. Liší se z hlediska regionů, odvětví, fází životního cyklu i požadavků a dovedností, které musí uchazeči o práci splnit. Vývoj nových technologií zároveň podporuje tvorbu nových produktů, které nahradí dosavadní výrobu a vznik nových firem, které vytlačí jiné firmy z odvětví (De Beer, Schills, 2009).

Frikční nezaměstnanost, jak již bylo zmíněno, je krátkodobá a může být i ekonomicky prospěšná. Zaměstnání vede ke změně pracovních míst a nalezení nových vhodných.

Na nových pracovních pozicích mohou být zaměstnanci spokojeni a psychicky vyrovnaní, což povede i k jejich vyšší produktivitě a dlouhodobě k zvýšení výroby produkce. Frikční nezaměstnanost tedy v určitém smyslu pomáhá pokračovat změny v ekonomice a vede k rozkvětu celého hospodářství (Buchtová, Snopek, 2012).

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost společně s frikční nezaměstnaností představují tzv. rovnovážnou nezaměstnanost, která je slučitelná s přirozenou mírou nezaměstnanosti.

Hlavním znakem tohoto typu nezaměstnanosti je její dlouhodobost a vysoké náklady. Strukturální nezaměstnaní dlouhodobě nepracují, svou dosavadní kvalifikaci ztrácí a možnost získat uplatnění na trhu práce slábne. Tato situace se negativně projevuje na psychice lidí a vede k dalším ekonomickým ztrátám společnosti (Buchtová, Snopek, 2012).

Existují dvě základní příčiny vzniku strukturální nezaměstnanosti. Prvou z nich představují rozdílné nároky pracovních míst na kvalifikaci zaměstnanců. Strukturální nezaměstnanost je způsobena rozvojem nových odvětví a nezájmem o produkci stávajících odvětví. Určité skupiny pracovníků tedy o práci přicházejí a nemají dostatečnou kvalifikaci k tomu, aby obsadili pracovní místa, která nově vznikají. Druhá příčina existence strukturální nezaměstnanosti zahrnuje rozdíly na regionálních trzích práce. Jedná se zejména o prostorové nerovnováhy, jako například dojíždění za prací či nevyvážená bytová politika v místech nové práce, které brání kvalifikované pracovní síle obsadit tyto pozice. Mezi další příčiny vzniku strukturální nezaměstnanosti lze zařadit i některé vlastnosti trhu práce, zejména působení odborů a zákonem stanovené minimální mzdy. Pokud je tato mzda vyšší nežli rovnovážná, způsobí to nedostatečnou poptávku po pracovní síle a vznik strukturální nezaměstnanosti (De Beer, Schills, 2009).

Sezónní nezaměstnanost

Sezónní nezaměstnanost se vyznačuje svou krátkodobostí a v literatuře bývá někdy označena jako součást nezaměstnanosti frikční. Z toho vyplývá, že je i součástí rovnovážné nezaměstnanosti. Na která odvíjí jako například rybolov, stavebnictví či zemědělství jsou hodně závislá na počasí, a proto se během sezóny poptávka po práci zvyšuje a mimo sezónu se snižuje. Obecně lze říci, že sezónní nezaměstnanost spoívá ve fluktuaci poptávky po práci v závislosti na ročním období.

Cyklická nezaměstnanost a Okunův zákon

Cyklická nezaměstnanost je spojena s cyklickými změnami v ekonomice. Charakterizuje ji výrazný pokles hrubého domácího produktu (HDP) a vysoké náklady v ekonomice. Zvyšuje se v období recese, či v okamžiku, kdy podniky snižují výrobu, a naopak v období expanze klesá.

Jak již bylo uvedeno, přirozená míra nezaměstnanosti je tvořena součástí strukturální a frikční nezaměstnanosti a je důležitá pro určení výše cyklické nezaměstnanosti. Cyklickou nezaměstnanost lze vyjádřit jako rozdíl mezi skutečnou a přirozenou mírou nezaměstnanosti. V období recese je skutečná míra nezaměstnanosti vyšší než přirozená míra nezaměstnanosti a cyklická nezaměstnanost je kladná. Naopak v období expanze je skutečná míra nezaměstnanosti nižší než přirozená a cyklická nezaměstnanost se snižuje (De Beer, Schills, 2009).

Změny v nezaměstnanosti, ke kterým dochází v rámci hospodářského vývoje ekonomiky, jsou nepřímo úměrné změnám objemu výroby v různých fázích hospodářského vývoje. Vztah mezi cyklickou nezaměstnaností a produkční mezerou je v ekonomické praxi označován jako Okunův zákon (podle amerického ekonoma Arthura Okuna. Empirické pokusy dokázaly, že pokud dojde k poklesu skutečného reálného produktu o 2,5 % - 3 % pod úroveň potenciálního produktu, zvýší se míra nezaměstnanosti cca o 1 %.

Okunův zákon lze znázornit i matematickou formou, jak je vidět na rovnici (3):

$$\hat{u} = \hat{u}^p - \hat{u}^p \frac{\hat{u}^p}{\hat{u}^p} \cdot 100 - 100\hat{u} \quad (3)$$

u = skutečná míra nezaměstnanosti

u^p = pirozená míra nezaměstnanosti

$\hat{u}$ = koeficient citlivosti změny míry nezaměstnanosti na změnu koeficientu produktu

Y = skutečný produkt

Y^p = potenciální produkt

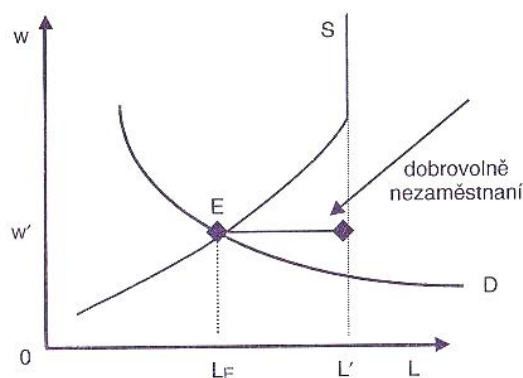
2.3 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Ekonomická teorie dělí nezaměstnanost na dobrovolnou a nedobrovolnou.

Dobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolná nezaměstnanost zahrnuje osoby, které práci hledat nechtějí a dávají přednost volnému času před prací, za kterou by získaly odměnu v podobě mzdy či platu. Jedná se zejména o jedince zabezpečené, kteří nejsou ochotni podrobit se vynakládání práce, absolventy škol, kteří hledají svou první práci, osoby, které mají možnost pracovat, ale hledají jiné pro ně výhodnější pracovní místo, osoby méně kvalifikované, kterým se vyplácí pobírání sociálních dávek místo zaměstnání či osoby, které se dobrovolně rozhodnou odejít do předčasného odchodu. Existuje tedy celá řada důvodů, kvůli kterým se pracovníci rozhodnout nepracovat a ve statistikách budou všichni tyto lidé souhrnně označeni jako nezaměstnaní. (Samuelson, Nordhaus, 2007).

Obrázek 5 znázorňuje situaci, ve které se část ekonomicky aktivního obyvatelstva rozhodne nepracovat, jelikož mzdová sazba je pro velkou skupinu potenciálních pracovníků nízká a nepřijatelná. Osa X zobrazuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo, na ose Y je mrena mzdová sazba. Nedobrovolnou nezaměstnanost znázorňuje úseka L_E o L' . V situaci dobrovolné nezaměstnanosti platí, že trh práce nabízí dostatečný počet volných pracovních pozic, ale za danou mzdovou sazbu w' nebudou některé skupiny obyvatel ochotni pracovat a raději zůstanou nezaměstnaní (Buchtová, 2002).

w – nominální mzdová sazba

L – počet jednotek práce

D – poptávka

S – nabídka

L_E – L' – nedobrovolná nezaměstnanost

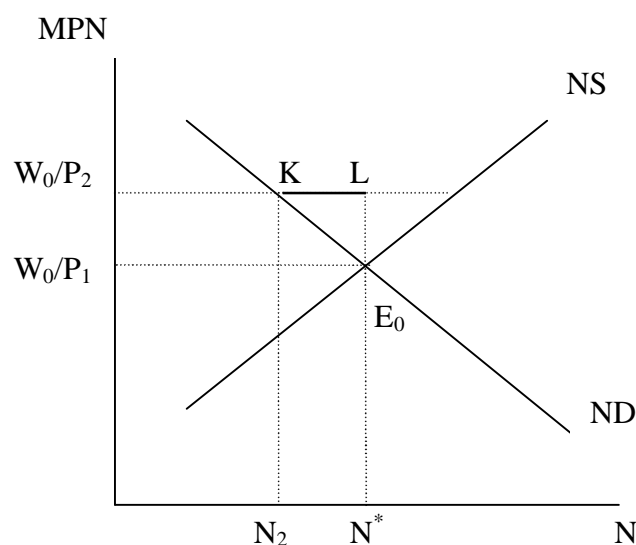
Obrázek 5: Dobrovolná nezaměstnanost na trhu práce

Zdroj: Buchtová, B. Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém, s. 66.

Nedobrovolná nezaměstnanost

Jako nedobrovolná nezaměstnanost bývají označováni lidé, kteří pracovat chtějí, ale na trhu práce pro ně neexistují pracovní příležitosti. J. M. Keynes ve svém díle *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz* z roku 1936 vysvětlil, pro v určitém období nemohla kvalifikovaná pracovní síla získat práci při daných mzdách a stává se nedobrovolně nezaměstnanou. Příčinou spatřoval zejména v existenci nepružných nominálních mezd, které brání ustanovení nové rovnováhy na trhu práce (Buchtová, 2002).

Obrázek 6 reprezentuje situaci, ve které je reálná mzda W_0/P_2 vyšší než rovnovážná reálná mzdová sazba W_0/P_1 . To způsobí, že se o práci uchází více pracovníků, než kolik je volných pracovních míst na trhu a vzniká nedobrovolná nezaměstnanost v úseku znázorněném body K a L . Díky zvýšenému zájmu pracovníků mají na druhé straně firmy možnost získat a zaměstnat ty nejkvalifikovanější a nejlepší pracovníky, kteří na trhu práce hledají uplatnění (Buchtová, 2002).

MPN ó mezní produkt práce

N ó množství práce

ND ó poptávané množství práce

NS ó nabízené množství práce

W/P ó reálná mzda

Obrázek 6: Nedobrovolná nezaměstnanost

Zdroj: MACH, M. Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium, s. 203.

2.4 Doba trvání nezaměstnanosti

Trvání nezaměstnanosti je též možné dle délky trvání nezaměstnanosti. Nezaměstnanost je neodmyslitelnou složkou fungující ekonomiky a lze ji chápat jak pirozený jev. Potífl však nastává v okamžiku, kdy se z nezaměstnanosti krátkodobé stává dlouhodobá. Za dlouhodobě nezaměstnanou osobu lze považovat tu, která je více než 6 měsíců bez pracovního místa. Dsledky dlouhodobé nezaměstnanosti bývají velmi vážné. Dopady nezaměstnanosti na jedince závisí zejména na funkci, jakou jedinec na trhu práce zastával, a délce nezaměstnanosti. Mezi nejvýraznější problémy dlouhodobě nezaměstnaných se řadí nedostatek finančních prostředků, s čímž souvisí pokles životní úrovně, neinnost jedince,

kteřá m ňe vyústit ve ztrátu pracovních návyk ů, sebev domí, v ěle, kontaktu s vlastním okolím i zhor-ení zdravotního stavu (Langhamrová et al., 2012).

Z hlediska spole nosti s sebou p íná-í nezam stnanost vysoký stupe ů spole enského rizika, a ůfl v oblasti ekonomické, politické i sociální. Napomáhá také r stu kriminality a nejistoty ve spole nosti. Nezam stnané osoby lze rozdlít do dvou skupin dle p ístupu jednotlivc ů k nezam stnanosti a zp sobu, jakým ji vnímají. Existují lidé, kte í svou ne innost chápou jako stav nefláducí a nevyhovující. Na druhé stran ěv-ak stojí lidé, kterým jejich ne innost vyhovuje, zvykli si na dostatek volného asu a díky systému sociální pomoci nejsou nuceni práci aktivn ěhledat. Dlouhodobá nezam stnanost tedy znamená pro ekonomiku státu problém, který musí být neodkladn ě-en, jelikoů s sebou p íná-í zvy-ující se náklady na pasivní politiku zam stnanosti (Sirovátka, Mareš, 2003).

Mezi hlavní faktory, které ur ůují pr m rnou délku nezam stnanosti, jsou ázeny strukturální a cyklické ěinitele trhu práce. Prodluůování pr m rné délky nezam stnanosti s sebou p íná-í mnoho negativních dopad ů a náklad ů, v etn ěovlivn ění p írozené míry nezam stnanosti. Tento jev bývá v ekonomické praxi ozna ován pojmem hystereze. Hystereze se tedy objevuje v období dlouhodobé nezam stnanosti a vede k r stu p írozené míry nezam stnanosti. Vychází ze stanovení dvojích mezd, a to pro skupinu zam stnaných uvnit ů podniku, tzv. insiders, a pro skupinu jedinc ů nezam stnaných ve firm ě, tzv. outsiders. P echod mezi t ěmito skupinami je závislý na vývoji skute né nezam stnanosti. Pokud bude úrove ů nezam stnanosti r st, n kte í pracovníci firmy budou propu-ť ní a stanou se outsiders. Odbory v-ak pe ůují pouze o pracovníky firmy a nezam stnané nezohled ůjí. P í propu-ť ní zam stnanc ů se tedy o nov propu-ť né jedince nezajímají a soust ě ůjí se na zam stnance, kte í o zam stnání nep í-li. V d sledku propou-ť ní insider ů ubývá a rostoucí nezam stnanost se tak m ňe stát trvalou (Langhamrová et al., 2012).

2.5 Rozdíly v zaměstnanosti a rizikové skupiny nezaměstnaných

Existuje celá řada faktorů, které ovlivňují zaměstnanost resp. nezaměstnanost na našem trhu. Mezi nejvýznamnější z nich patří rozdíly v zaměstnanosti z hlediska věku, regionu, pohlaví, zdravotního stavu jedince a jeho dosaženém vzdělání.

Rozdíly v zaměstnanosti dle věku

Obyvatelstvo lze z hlediska věku rozdělit do tří základních skupin, přičemž pro každou věkovou skupinu je vývoj zaměstnanosti velmi odlišný. Obecně lze rozlišit obyvatelstvo na (Kotýnková, 2006):

- mladší věkovou skupinu 15 až 24 let;
- střední věkovou skupinu 25 až 54 let;
- starší věkovou skupinu 55 let a více.

Zaměstnanost mladší věkové skupiny v posledních letech prudce poklesla. Důvodem růstu nezaměstnanosti mladých osob je zejména ztížený vstup na trh práce, kde pro absolventy bez praktických znalostí a zkušeností neexistuje dostatečná poptávka po práci. Skupina obyvatel ve věku 25 až 54 let se podílí na celkové zaměstnanosti ČR cca ze 75 % - 78 %. Představuje tak nejpočetnější skupinu zaměstnaných osob. V posledních letech se však do popředí stále více dostává zaměstnanost starší věkové skupiny, která neustále roste. Hlavním důvodem pro zvyšující se zaměstnanost zejména starší věkové skupiny je zákon č. 155/1996 Sb., o důchodovém pojištění. Díky němu tak dochází k postupnému navyšování věku odchodu do penze. Otázka nalezení přijatelného věku odchodu do důchodu je stále postupně a předpokládá se, že výsledek by měl být znám v roce 2013 (Kotýnková, 2006).

Rozdíly v zaměstnanosti dle regionu

Vývoj zaměstnanosti je odlišný též v časové a prostorové rovině. Proto se věnuje zvýšená pozornost i změnám v zaměstnanosti v různých obdobích a jednotlivých krajích ČR. Obecně lze říci,

Nejnižší míry nezaměstnanosti dosahuje Praha, Plzeňský, Jihočeský a Středočeský kraj. Naopak s nejvyšší mírou nezaměstnanosti se potýká kraj Ústecký a Moravskoslezský, ve kterých docházelo na konci 90. let k útlumu tradičního průmyslu jako bylo ocelářství i hornictví a nezaměstnanost rostla. Od roku 2000 sice začíná docházet ke snižování propasti v míře nezaměstnanosti mezi kraji, ale rozdíly v nezaměstnanosti stále přetrvávají a měly by být respektovány při tvorbě programů na podporu zaměstnanosti (Kotýnková, 2006).

Rozdíly v zaměstnanosti dle pohlaví

Rozdílnost mezi zaměstnáváním mužů a žen bývá i v dnešní době založena na iluzích o tom, co by měl kdo vykonávat, jaká pravidla by měl respektovat, co je pro koho nejvhodnější, vrozené i přídělané. Jednotlivci jsou popisovány charakteristické vlastnosti a schopnosti bez ohledu na jeho osobnost, zkušenosti a vlohy (Krutina et al., 2005).

Ohroženou skupinu z hlediska pohlaví představují ženy. V tina zaměstnavatel dává přednost mužům, díky jejich vyšší mobilitě, časové flexibilitě a nižším povinnostem v souvislosti s vedením domácností. Problémy nastávají nejčastěji v případě nemoci dítěte, kdy matky zůstávají doma a pečují o něj. Četnější absence v zaměstnání snižuje hodnocení žen a zvyšuje nedůvěru zaměstnavatelů ženy do pracovních procesů zapojovat. Trend, který se v posledních letech snaží řešit problém zaměstnaných matek, spočívá ve vytváření zkrácených pracovních úvazků, povolení pružné pracovní doby nebo zajištění možnosti pracovat z domova (Buchtová, 2002).

Zdravotní postihnutí lidé a jejich ohrožení nezaměstnaností

Za osobu se zmíněnou pracovní schopností se považuje fyzická osoba, která byla uznána osobou (Krutina et al., 2005):

- plně invalidní neboli osobou s trvalým zdravotním postihnutím;
- částečně invalidní neboli osobou se zdravotním postihnutím;

- osobou zdravotně znevýhodněnou neboli osobou, u které existují zjevné funkční poruchy zdravotního stavu a tyto poruchy jedince omezují ve výkonu soustavné pracovní činnosti.

Lidé trpící fyzickým i psychickým zdravotním postižením strádají jak po stránce ekonomické, sociální, tak i psychické. Jsou odříznuti od běžného způsobu života zdravých osob a často ztrácejí i smysl života. Uplatnění na trhu práce je problematické, jelikož nejsou schopni vyhovět požadavkům zaměstnavatelů na zvyšování vlastní produktivity. V současné době se situace zdravotně postižených stává diskutovaným tématem nejen ze strany státu, ale i ze strany nevládních organizací. Hlavní materiální požadavky zdravotně postižených je systém sociálního zabezpečení. Prosadit se na trhu práce napomáhá osobám se sníženou pracovní schopností též úřad práce organizováním rozličných programů a služeb.

Lidé s nízkou kvalitací a jejich ohrožení nezaměstnaností

Nejistota, nestabilita a nezaměstnanost představuje klíčový problém osob s nízkou kvalitací. Tito lidé tvoří v naší zemi zhruba třetinu z celkového počtu nezaměstnaných, tj. zhruba pětinu naší populace starší 15 let. Jedná se o osoby s nízkým lidským kapitálem, problematicky vzdavatelné, se zvláštním přístupem k rodině a ke společnosti (Buchtová, 2002).

Lidé patřící do této skupiny obyvatel dosahují pouze základního nebo nižšího sekundárního vzdělání (střední odborná učiliště). Jsou to osoby mající potíže se základní matematikou a jazykovědnou gramotností, vliv, motivací, odvahou, aktivitou, flexibilitou, mobilitou i komunikací. Nízký lidský kapitál brání těmto lidem přizpůsobit se novým pracovním podmínkám a požadavkům vzniklým v důsledku technologických a organizačních změn. Tyto změny přispívají k nižším finančním odměnám za vykonanou práci a zvyšují riziko ztráty zaměstnání (Horáková, 2011).

2.6 Náklady nezaměstnanosti

Určení nákladů nezaměstnanosti je velmi problematickou úlohou. Na náklady, které způsobuje nezaměstnanost, je vhodné pohlížet ze dvou úhlů pohledu, a to ze strany jednotlivce a ze strany ekonomiky jako celku.

Náklady nezaměstnanosti pro jedince

Nezaměstnanost ve společnosti postihuje různé skupiny obyvatel a je nerovnoměrně rozložena. Nejohroženější skupinou z hlediska způsobení nezaměstnanosti bývá nekvalifikovaná pracovní síla. Mezi další podstatná hlediska ovlivňující nezaměstnanost lze zařadit věk, pohlaví, regionální a sociální skupiny ve společnosti. Jedinec zasáhlý nezaměstnaností ztrácí část disponibilního důchodu a zhoršuje se jeho životní úroveň. Nezaměstnanost může vést i ke změně fyzického a psychického stavu. Jde zejména o ztrátu sebevědomí, vlnění, inklinaci k drogám a alkoholu (Sekerka, 2007).

Náklady nezaměstnanosti pro ekonomiku

Náklady, které způsobuje nezaměstnanost ekonomice, lze rozložit na náklady vyvolané fríkováním, strukturální a cyklickou nezaměstnaností.

Náklady fríkování nezaměstnanosti mohou být chápány jako flákovácí a prospěšné, nebo vyhledávání nových pracovních míst, na kterých se budou zaměstnanci cítit spokojeni, bezpečněji a psychicky vyrovnaněji, povede k růstu produktivity těchto pracovníků a poroste produktivita celého hospodářství (Mach, 2001).

Náklady způsobené strukturální nezaměstnaností souvisí s kvalifikačním a teritoriálním rozporem mezi nabídkou a poptávkou práce. Možnost zvýšit kvalifikaci nebo změnit místo pobytu není jednoduché a vyžaduje čas (Mach, 2001).

Jak uvádí Sekerka (2007, s. 289) *cyklická nezaměstnanost je taková nezaměstnanost, která přechází plynule plynoucí mírou nezaměstnanosti. Protože je tento typ nezaměstnanosti*

spjat s nevyužitím práce a ostatních výrobních faktor , dochází ke ztrátám produkce rovným rozdílu mezi potenciálním produktem a úrovní skutečné produkce.

Níže úroveň produkce není potenciální s sebou přináší další problém . Jedinci nezískají mzdu a státu vzniká povinnost vyplácet podpory v nezaměstnanosti. Stát zároveň přichází o daň z příjmů od nezaměstnaných osob. Firmy jsou díky níže dostupným dochodům domácností nuceny snižovat produkci. Níže produkce s sebou přináší dodatečně propouštění pracovní síly a níže daň z příjmů právnických osob. V konečném důsledku vede tento proces k povinnosti státu vyplácet vyšší podpory v nezaměstnanosti (Mach 2001).

2.7 Politika zaměstnanosti

V současné době jsou lidé nuceni hledat práci z různých důvodů . Ztratili práci v důsledku reorganizace podniků , reorganizace podniků nebo propouštění z nadbytečnosti. Ze zaměstnání lidé odcházejí i na vlastní žádost díky lepším pracovním nabídkám nebo změně v osobním životě . Jako nezaměstnaní mají lidé možnost při hledání nové profese využívat inzertních novin, časopisů , internetových portálů nebo služeb soukromých pracovních agentur. Problému nezaměstnanosti se věnuje i stát v rámci své aktivní a pasivní politiky. Skrze pasivní politiku státu je nezaměstnaným osobám kompenzována ztráta jejich příjmů . Jinými slovy, pasivní politika zaměstnanosti (PPZ) představuje vyplácení podpor v nezaměstnanosti. Pobírání podpor v nezaměstnanosti je vázáno na splnění dvou podmínek. Za prvé, nezaměstnaní práci aktivně hledají a za druhé, jsou registrovaní na úřadu práce (ÚP). Aktivní politika zaměstnanosti (APZ) je zaměřena na hledání nových možností v oblasti lidských zdrojů , sledování hospodářského vývoje a podporu uchazečů o zaměstnání.

Úřad práce

Úřad práce představují správní úřady v oblasti státní politiky zaměstnanosti spadající pod Ministerstvo práce a sociálních věcí . R. 1. dubna 2011 zákonem č. 73/2011 Sb., dochází

ke změn v organizaci ÚP. Zanikají okresní ÚP a jednotlivé úřady vytvářejí jednotný subjekt. Nově fungující Úřad práce České republiky lze rozdělit na generální ředitelství ÚP sídlící v Praze a 14 krajských poboček se svými kontaktními pracovišti. Příslušnost k ÚP vychází z místa trvalého pobytu uchazeče o zaměstnání.

Hlavním cílem ÚP je ovlivňování zaměstnanosti v ČR. ÚP zprostředkovávají uchazečům zaměstnání, poskytují poradenskou a informační službu, vyplácejí podpory v nezaměstnanosti a zapojují se do aktivní politiky zaměstnanosti. Jak uvádí zákon č. 73/2011 Sb., (2011, § 4):

§ Úřad práce plní úkoly v oblastech

- *a) zaměstnanosti*
- *b) ochrany zaměstnanců i platební neschopnosti zaměstnavatele*
- *c) státní sociální podpory*
- *d) dávek pro osoby se zdravotním postižením*
- *e) příspěvek na péči a inspekce poskytování sociálních služeb a*
- *f) pomoci v hmotné nouzi.*

Neméně významným úkolem ÚP je správa elektronické evidence uchazečů o zaměstnání a evidence volných pracovních míst. Cílem elektronické databáze je včasné a kvalitní poskytnutí informací o nových pracovních pozicích.

ÚP se mimo jiné zavazuje zabezpečit elektronickou komunikaci v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti mezi členskými státy Evropské unie a posílit tak mezinárodní vztahy a spolupráci jednotlivých států (Česko, 2011).

Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti představuje soubor nástrojů vedoucích k nejvyšší možné zaměstnanosti. APZ využívá finančních prostředků ze státního rozpočtu a strukturálních fondů EU. Na uplatňování APZ se podílí ÚP souhlasem Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Nástroje APZ jsou definovány zákonem č. 345/2004 Sb., mezi nejúčinnější z nich lze zařadit (Česko, 2004):

- rekvalifikaci
- investiční pobídky
- společensky užitečná pracovní místa
- podnikatelské inkubátory
- podnikatelský program
- zaměstnávání
- veřejné práce.

Rekvalifikace

Rekvalifikace znamená dosažení dodatečné kvalifikace nebo rozšíření dosavadní specializace, přičemž obsah a rozsah rekvalifikačního kurzu závisí na již dosaženém vzdělání, zdravotním a psychickém stavu, schopnostech a zkušenostech uchazeče. ÚP zároveň nabídkou vhodných rekvalifikačních kurzů reaguje na situaci na trhu práce a snaží se tak přizpůsobit nabídku pracovních sil poptávce po práci.

Rekvalifikační kurzy jsou určeny pro fyzické osoby registrované na ÚP, jejichž dosavadní kvalifikace neodpovídá struktuře poptávky po práci. Rekvalifikace také musí splňovat podmínku užitečnosti, tzn., že získáním nové nebo rozšířením stávající kvalifikace nezaměstnaný zvýší své uplatnění na trhu práce. Na základě písemné dohody o rekvalifikaci jsou náklady na rekvalifikaci nebo kurzovné hrazeny ÚP. Pouze v případě, že účastník rekvalifikace kurz opustí bez závažného důvodu, je povinen uhradit ÚP náklady vzniklé s jeho dodatečným vzděláním v plné výši (Krutina et al., 2005).

Od roku 2012 nahradil původní systém rekvalifikací, který spočíval ve vypisování výběrových řízení, nový systém tzv. zvolené rekvalifikace. Uchazeč může zvolit si oblast a konkrétní činnost, ve které se chce rekvalifikovat a zařízení, které rekvalifikaci vykoná. ÚP na základě podané písemné žádosti, jejíž součástí je i cena zvoleného kurzu,

posoudí návrh a informuje zájemce o svém rozhodnutí. částka na rekvalifikaci jednoho nezaměstnaného nesmí být vyšší než 50 000 Kč za 3 postupující kalendářní roky.

Investiční pobídky

Investiční pobídky představují podporu ze strany vlády ČR vedoucí ke zvýšení konkurenceschopnosti naší země a rozvoji APZ. Úkolem investičních pobídek je stimulovat tuzemské a zahraniční investory cestou zmírnění daňových a celních sazeb a podporovat tak tvorbu nových pracovních míst a rekvalifikaci pracovníků.

Investiční pobídky jako formu příspěvku na tvorbu nových pracovních míst a rekvalifikaci pracovníků mohou využívat pouze investoři, kteří působí v regionech, ve kterých je průměrná míra nezaměstnanosti za poslední dva předcházející pololetí vyšší než celorepublikový průměr.

Společensky užitečná pracovní místa

Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti definuje společensky užitečné pracovní místo jako pracovní pozici vytvořenou na základě dohody mezi zaměstnavatelem a ÚP. Nově vytvořené pracovní místo je obsazováno uchazeči z evidence ÚP, kteří bývají na trhu práce znevýhodnění a v daném okamžiku nemohou získat zaměstnání jiným způsobem. Jedná se například o ženy po mateřské i rodičovské dovolené, osoby starší 50 let, osoby s nedostatečným vzděláním i absolventy škol (Česko, 2011).

ÚP podporuje tvorbu společensky užitečného pracovního místa a pokrývá část mzdových nákladů těchto zaměstnanců. Výše příspěvku se liší v závislosti na regionu, ve kterém se nové pracovní pozice nacházejí. Obecně platí, že čím vyšší bude míra nezaměstnanosti v daném regionu oproti průměrné nezaměstnanosti v ČR, tím vyšší budou i příspěvky ÚP. Doba pro erpání finančních prostředků na společensky užitečné pracovní místo je maximálně 6 měsíců. Výjimku tvoří osoby se zdravotním postižením, osoby do 20 let věku, osoby nad 50 let věku a těžce nemocní a kojící ženy, kde doba pro erpání příspěvku je prodloužena o dalších 6 měsíců.

Peklenovací příspěvek

O peklenovací příspěvek může zařádat uchazeč o zaměstnání registrovaný na ÚP, který se rozhodne pro výkon samostatné výdělečné činnosti. Smyslem příspěvku je pokrýt provozní náklady, které na takto vytvořené společenské účelové pracovní místo vznikly. Do provozních nákladů lze zařadit zaplacené nájemné, materiálové i dopravní náklady. Maximální doba, po kterou lze čerpat peklenovací příspěvek je stanovena na 5 měsíců a jeho výše se odvíjí od průměrné míry nezaměstnanosti v předcházejícím kalendářním měsíci v dané oblasti (Česko, 2011).

Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

O příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program může zařádat zaměstnavatel ÚP, pokud by nebyl v rámci chystaných změn výrobního programu schopen zajistit pro své zaměstnance práci, která by odpovídala rozsahu týdenní pracovní doby. Za zásadní změny ve výrobním programu jsou považovány technologické změny ve výrobě nebo změny podmínek podnikání. Finanční podpora ÚP tak bude směřovat na krytí mezd zaměstnanců, kterých se změna podnikatelského programu přímo dotýká. Maximální částka získaná touto cestou od ÚP na mzdy zaměstnanců činí 50 % minimální hrubé měsíční mzdy a může být čerpána maximálně 6 měsíců.

Příspěvek na zapracování

O příspěvek na zapracování může zařádat zaměstnavatel, který uzavře pracovní právní vztah s osobou, které věnuje ÚP zvýšenou pozornost. Podporu v podobě příspěvku na zapracování je možné vyúčtovat nejdéle tři měsíce od nástupu do zaměstnání a výše příspěvku činí maximálně 50 % minimální hrubé měsíční mzdy v souasně době 4 000 Kč (Česko, 2011).

Veřejnoprospěšné práce

Ve veřejnoprospěšné práce představovaly pracovní příležitosti nezaměstnaných osob evidovaných na ÚP, které mohly být vykonávány nejdéle po dobu 1 roku. Veřejná služba zahrnovala zejména úklid a údržbu veřejných budov a prostranství i práci pro neziskové organizace. ÚP na základě dohody se zaměstnavatelem poskytl nebo plně hradil mzdy zaměstnanců včetně odvodů na sociálním a zdravotním pojištění.

Rozhodnutím Ústavního soudu z listopadu roku 2012 došlo ke změně v oblasti veřejnoprospěšných prací. Ty se staly pouze dobrovolné a ÚP již nemohl nařizovat nezaměstnaným povinnou veřejnou službu pod hrozbou vyřazení z evidence práce.

3. Královéhradecký kraj

Do oblastí, které v České republice vykazují nižší míru nezaměstnanosti, lze zařadit i Královéhradecký kraj, který se však na tvorbu HDP v posledních letech v průměru podílel pouze 4,5 %. Pro lepší pochopení situace v regionu je důležité uvést obecné podmínky týkající se fluvoty v kraji a následně zjistit jejich souvislost se situací na trhu práce.

3.1 Geografie

Na obrázku 7 je uvedena mapa kraje včleněná na 5 okresů.

Obrázek 7: Mapa Královéhradeckého kraje

Zdroj: Regionální informační servis, 2013a, Mapy o Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj se rozkládá na severovýchod ČR. Sousedí se Středočeským, Libereckým a Pardubickým krajem. S posledními dvěma zmíněnými kraji vytváří jednu z 8 regionálních oblastí ČR, tzv. Severovýchod. Sever a východ kraje je ohraničen státní hranicí s Polskou republikou (Stejskal, 2011).

Kraj je členěn do 5 okresů: Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov, který se rozkládá téměř na tvrtin plochy kraje. Region celkovou svou rozlohou 4 759 km² tvoří 6 % rozlohy ČR. V oblasti působí 15 obcí s rozšířenou působností, jejichž úkolem je koordinace činností mezi krajským úřadem a obecními úřady (Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydřov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí).

Královéhradecký kraj se vyznačuje vysokým podílem orné půdy, která se rozkládá zhruba na 2 760 km². Nejvyšší bod kraje Sněžka je se svými 1 602 m i nejvyšším vrcholem ČR. Nejvýznamnější řekou je Labe, dále Metuje a Divoká a Tichá Orlice. Na území plochy kraje se také rozkládá Krkonošský národní park, tři chráněné krajinné oblasti Broumovsko, Český Ráj, Orlické hory a 111 chráněných oblastí.

3.2 Demografie

Stejně jako v ostatních regionech ČR i v Královéhradeckém kraji se projevují nepříznivé tendence demografického vývoje. Obecně platí, že pirozený přírůstek v kraji klesá a ženy odkládají mateřství do vyššího věku. I přes krátké období zvýšené porodnosti v letech 2007 a 2010 se opět snížila, a to nejen v důsledku toho, že rodiny zakládají slabší rodinky, ale i proto, že sociální politika nedostatečně podporuje rodiny s dětmi. V důsledku změn v životě obyvatel rovněž dochází k růstu počtu domácností jednotlivců a zvyšuje se průměrná délka života obyvatel. V oblasti demografického vývoje drfí kraj dvě pomyslná prvenství. Za prvé zde žije nejvyšší počet seniorů (nad 65 let) z celé ČR a za druhé, nejméně osob ve věku 15 a 64 let. Počet žen je dlouhodobě vyšší než počet mužů, což vyplývá i z následující tabulky 1.

Tabulka 1: Počet obyvatel podle pohlaví v Královéhradeckém kraji v letech 2006 až 2011

Rok	Počet obyvatel		
	Celkem	Muži	Ženy
2006	549 643	268 588	281 055
2007	552 212	270 333	281 879
2008	554 520	271 803	282 717
2009	554 402	271 733	282 669
2010	554 803	271 934	282 869
2011	553 856	272 236	281 620

Zdroj: SÚ, 2013a, Veřejná databáze SÚ, Počet obyvatel podle pohlaví v krajích, upraveno autorem

3.3 Vzdelanost a školství

Podstatnou roli při zjišťování příčin nezaměstnanosti hraje i vzdělanostní struktura. V kraji převládá počet osob se středním odborným a úplným středním vzděláním. Vývojové trendy však naznačují, že v posledních letech dochází k růstu počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Obecně platí, že počet vysokoškolsky vzdělaných mužů je vyšší než počet vysokoškolsky vzdělaných žen, avšak ve věkové skupině do 35 let v mužích je jejich poměr vyrovnaný. Naproti tomu osob bez vzdělání nebo se základním vzděláním ubývá. Tabulka 2 zahrnuje počty dětí, žáků a studentů za posledních 5 let. Jak je patrné, počet vysokoškolských studentů roste, což koresponduje s celorepublikovým vývojovým trendem.

Tabulka 2: Počet dětí, žáků a studentů v Královéhradeckém kraji v letech 2007 až 2012

Školní rok	Děti, žáci, studenti			
	Děti v mateřských školách	žáci základních škol	žáci středních škol a odborných učilišť	Studenti vysokých škol
2007/2008	16 310	46 937	31 186	11 372
2008/2009	16 813	45 266	31 215	11 779
2009/2010	17 545	43 879	30 949	12 165
2010/2011	18 308	43 621	29 745	12 632
2011/2012	19 036	43 494	20 038	12 908

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013a, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Vzdělávání, upraveno autorem

3.4 Sociální struktura

Zmny ve společnosti, ke kterým došlo po roce 1989, vedly ke zmám nejen ekonomickým ale i sociálním. Obyvatelstvo se rozvrstilo do v t-ího mnofství sociálních skupin a začaly vznikat rozdíly v d chodech lidí, což je klasický znak fungující tržní ekonomiky. Za nejvýrazn j-í problém lze obecn ozna it nezam stanost, která s sebou p iná-í adu dal-ích potřeb jako je sociální vylou ení osob se zdravotním postižením, senior , imigrant , bezdomovci i etnických men-in. V návaznosti na tyto problémy dochází k rozvoji kriminality a dal-ího neřádného chování jedinc . Stát a kraj proto musí v této oblasti zasahovat a pomocí vhodných nástroj pasivní a aktivní politiky zam stanosti situaci e-it.

Za zmínku stojí i prostředí, ve kterém jedinec vyr stá. To ovliv ůje jeho postoj k životu i k ostatním len m společnosti. Pro správný rozvoj dítěte je d ležitá kvalitní životní prostředí a vztahy v rodin . Jak dokazuje následující tabulka . 3, kriminalita v kraji byla v roce 2011 5. nejníš z celé R. Přesto jsou i zde patrné sociální problémy související s nep íznivým vývojem ve společnosti. Jedná se zejména o výrazný nár st neúplných rodin a snížení jejich životní úrovn a zvy-ující se nap tí a politická nestabilita v R.

Tabulka 3: Zji-t né trestné iny na území R rozd lené podle kraj za rok 2011

R, kraje za rok 2011	Zji-t né trestné iny		
	Celkem	Hospodá ská kriminalita	Obecná kriminalita
eská republika	317 177	28 216	252 957
Hl. m. Praha	74 122	6 471	63 207
Moravskoslezský	42 474	3 177	34 881
St edo eský	37 654	2 837	29 804
Ústecký	30 287	2 421	24 106
Jihomoravský	29 933	3 250	23 359
Jiho eský	14 820	1 540	11 147
Olomoucký	14 347	1 211	10 963
Plze ský	13 752	1 202	10 874
Liberecký	13 674	1 142	10 688
Královéhradecký	11 004	1 269	8 182
Zlínský	9 227	1 003	6 610
Pardubický	9 160	1 091	6 681
Vyso ína	8 613	984	6 304
Karlovarský	8 110	618	6 151

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013b, Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012, Trestné iny podle kraj v roce 2011, upraveno autorem

4. Podnikatelské prostředí v Královéhradeckém kraji

Zahájení podnikatelské činnosti je závislé nejen na samotné vůli a ochotě podnikat, ale také na faktorech, které podnikatelské prostředí formují. Ideální ekonomický subjekt není naprosto nezávislý na vnějším prostředí. Naopak. Externí vlivy na podnik působí a do značné míry ho omezují. Jedná se zejména o ekonomické, politické, společenské a legislativní podmínky v zemi.

Jak již bylo zmíněno, podíl Královéhradeckého regionu na HDP dosáhl za rok 2011 pouze 4,5 %, přičemž počet zaměstnaných osob činil přibližně 252,3 tisíce. Odhadem pracovalo 30 % obyvatel ve zpracovatelském průmyslu, 11 % v obchodě a 11 % v opravách motorových vozidel, 9 % ve stavebnictví, 7 % v dopravě a skladování, 7 % ve zdravotnictví a sociální péči, 7 % ve školství, 6 % ve veřejné správě a obraně, 4 % v oblasti povinného sociálního zabezpečení, 4 % v ubytování, stravování a pohostinství, 4 % v zemědělství, lesnictví a rybolovu (Krajská správa ŠÚ v Hradci Králové, 2013c).

4.1 Základní informace o podnikatelském prostředí

Podnikání představuje účelné lidské jednání založené na tvorbě hmotných a nehmotných statků. Mezi prvními cíli podnikání se řadí tvorba zisku jako odměna za vynaloženou aktivitu, která je nezbytná pro pokračování a další rozkvět podnikatelské činnosti. Předpoklady pro existenci a rozvoj podnikání zahrnují soukromé vlastnictví výrobních prostředků a možnost osob volně se pohybovat za prací (Petříček, 2006).

Z výše uvedeného vyplývá, že charakteristickým prostředím pro podnikání je tržní prostředí. Otázkou však zůstává, jak dalece by měl stát do tržní ekonomiky zasahovat. Tímto problémem se zabývá ekonomická teorie prakticky neustále a představuje jeden ze základních sporů mezi keynesiánci a neoliberaly. Keynesiánci prosazují názor, že by stát neměl do tržního prostředí zasahovat, kdežto neoliberalové jsou přesvědčeni, že tržní prostředí nestačí a jsou nutné další zásahy ze strany státu.

Dle souasných ekonom jsou zásahy státu do tržního prostředí v zásadě vítané, pokud budou podporovat dodatečný rozmach ekonomiky a nebudou diskriminovat určitou skupinu ekonomických subjektů prostřednictvím tvorby nových zákonů (Petříček, 2006).

4.2 Podpora podnikání v ČR

Cílem soudobé podpory podnikání je ulehčení této činnosti, podpora rozvoje konkurenceschopnosti, přizpůsobení se situaci na trhu v Evropské unii a využití možností erpání peněžních prostředků ze strukturálních fondů. Při svém rozhodování v rámci podpory podnikání by měl stát zohlednit nejen oblasti, které ekonomickému růstu přispívají nejvíce, ale i fakt, že ČR je součástí EU a musí být respektována pravidla, která EU stanovila.

Programová podpora podnikání

Programová podpora podnikání zahrnuje zejména podporu malých a středních podniků (MSP). Tato skupina představuje klíčovou oblast podnikatelské činnosti, jelikož představuje 99,9 % z celkového počtu podniků v ČR a v roce 2012 nabízela 69,9 % z celkového počtu pracovních míst (Petříček, 2006).

Smyslem programové podpory podnikání je minimalizovat nevýhody, se kterými malé a střední podniky bojují, zvláště pak (Petříček, 2006):

- s nesnadnou dostupností kapitálu pro svou činnost;
- se zhoršeným postavením v soutěžích o nové zakázky;
- s fluktuací odbytu;
- s nemožností vytvářet dostatečné finanční rezervy;
- se složitějším přístupem k výsledkům výzkumu a vývoje;
- s málo rozvinutou úrovní managementu;
- s obtížemi dosažitelnými odbytovými sítěmi.

Mezi nejdlejší podoby podpor MSP se řadí přímé dotace, záruky za úvěry, krytí úroků, poradenská činnost při zakládání podniků a vývozních činnostech, pomoc v oblasti investování, výzkumu a vývoje.

Základním rozlišením programů podpory MSP jsou zdroje, ze kterých bude projekt financován. Jedná se o programy národní, které jsou realizovány na základě rozhodnutí jednotlivých ministerstev, například Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva pro místní rozvoj či Ministerstva zemědělství a programy, jejichž zdroji jsou prostředky z EU.

Prostředky z Evropské unie

Jednou ze snah Evropské unie je minimalizace rozdílů mezi ekonomickou úrovní jednotlivých regionů v Evropě. Za tímto účelem poskytuje peněžní prostředky pro financování různých projektů. Jedná se o plány investic, které jsou zaměřeny na zkvalitnění infrastruktury, životního prostředí a podporu MSP. Další oblastí jsou projekty neinvestic, které jsou zaměřeny zejména na rozvoj veřejných služeb (Petříček, 2006).

EU vytváří plány na určité časové úseky, které nazývá programovacím obdobím. V probíhajícím programovacím období 2007–2013 se EU zaměřila na podporu chudších regionů, konkurenceschopnosti, zaměstnanosti, ochranu životního prostředí a inovační politiku. V probíhajícím období je pro ČR určeno 688 mld. Kč a je doporučeno pohotovit tento zdroj využít. Možnost čerpat z prostředků EU totiž není trvalá, ale dočasná. Po vstupu nových chudších zemí do EU se nástát přesune na stranu zemí, které nebudou finanční pomoc přijímat, ale poskytovat.

4.3 Zemědělství

Region je charakteristický svými rozsáhlými lesními plochami a zemědělskou půdou, která tvoří zhruba 60 % rozlohy kraje. Zdaleka nejvíce zemědělské půdy se nachází ve správním obvodu Nový Bydžov. Pro oblast je typická rostlinná výroba, která se zaměřuje například na pěstování pšenice, ječmene, epky, kukuřice, jablek, rybízu, vinní, mrkve nebo cibule.

Zemědělskou produkci obhospodařují z jedné strany fyzické a ze dvou stran právnické osoby. Hlavní výroba se soustřeďuje především na chov prasat a skotu (Stejskal, 2011).

I přes to, stále má zemědělství v kraji dlouholetou tradici, osevní plochy a chovných zvířat pozvolna ubývá, což je patrné i z následující tabulky 4. Pouze v roce 2011 došlo k nepatrnému rozšíření rostlinné výroby, která se však následně v roce 2012 opět snížila. Tento trend ve vývoji je patrný i v ostatních krajích a zná, že zemědělství je méně a méně vyhledávanou činností.

Tabulka 4: Zemědělství v Královéhradeckém kraji v letech 2008 až 2012

Rok	Zemědělství	
	Osevní plocha v ha	Chov skotu v ks
2008	94 355	107 678
2009	92 716	105 882
2010	88 052	102 828
2011	88 744	100 037
2012	88 154	100 743

Zdroj: Krajská správa ŠÚ v Hradci Králové, 2013d, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Zemědělství, upraveno autorem

4.4 Průmysl

Průmysl v regionu má bohatou historii, i přesto se však kraj nemůže zařadit mezi nejvýznamnější průmyslové oblasti v zemi. Sekundární výrobní sektor má v kraji podobu od zpracovatelského průmyslu, který zaměstnává nejvíce zaměstnanců, až po výrobu hudebních nástrojů. Nejvyšší koncentrace průmyslu je soustředěna ve velkých městech, nejníže je naopak na venkově, kde převládá zemědělská výroba a těžba surovin. Kraj je známý zejména pro svůj vápenec, kámen a sklářské a slévárenské písků.

Jako největší průmyslové centrum lze označit Hradec Králové. Ten vytváří rozsáhlou základnu pro strojírenství, elektrotechniku a chemický průmysl. Přesto nejvíce uznávaná a ve světě známá je výroba klavírů a pianin společnosti Petrof. Firma i v době nových technologií a inovací dává přednost ruční práci a individuálnímu přístupu. Z dalších průmyslových odvětví stojí také za zmínku sklářský, kožený, papírenský a textilní a oděvní průmysl. Mezi nejvýznamnější představitele textilnictví v regionu lze zařadit společnost JUTA, a.s. vyrábějící technické a průmyslové textilie nebo společnost VEBA

Broumov, a.s., která se zaměřuje zejména na výrobu damažkového povlaku, ubrusů, froté ručníků, flupanů a bavlněných brokátů.

V kraji se nachází 12 samostatných průmyslových zón s rozlohou v průměru od 20 ha do 50 ha. Tyto oblasti znamenají velké množství pracovních příležitostí a pozitivní vlivy zaměstnanosti v dané lokalitě. Kraj se snaží podporovat tyto průmyslové oblasti a svou činností tak napomáhá jejich rozvoji. Všechny 12 průmyslových zón v kraji je uvedeno v tabulce 5, která mimo jiné uvádí i hlavní činnost a specializaci těchto zón v etn jejich rozlohy.

Tabulka 5: Průmyslové zóny v Královéhradeckém kraji

Průmyslové zóny		
Název	Funkce	Plocha v ha
Červený Kostelec a Lhota - Stolín	Výroba, výrobní služby	48
Hradec Králové a Plačice	Výroba, služby	15,3
Jičín a Průmyslová zóna I, II, III	Průmysl, sklady	70,9
Kopidlno a Průmyslová zóna	Lehký průmysl, sklady	84
Lánov a Kovársko	Služby, lehký průmysl	30
Nový Bydžov a Zábřeh	Výroba, sklady, lehký i těžký průmysl	47
Opava a Podzámečí I, II	Lehký průmysl, sklady, služby	24
Rychnov nad Kněžnou a Lipovka	Výroba, opravárenské služby, sklady	49,6
Smědava a Průmyslová zóna	Výroba, sklady	54
Solnice a Kvasiny	Výroba, služby, administrativa	37
Trutnov a Krkonošská	Komerční zařízení, lehký průmysl, výzkum a vývoj	22,6
Trutnov	Výroba, sklady	21,3

Zdroj: Regionální informační servis, 2013b, Regionální informační servis Královéhradeckého kraje, Průmyslové zóny, upraveno autorem

Průmyslová zóna Solnice a Kvasiny

Jednu z nejvýznamnějších průmyslových zón představuje průmyslová zóna Solnice a Kvasiny. Projekt na podporu a rozvoj této průmyslové oblasti je zaměřen na výstavbu nových podnikatelských nemovitostí a infrastruktury. V obci Kvasiny se nachází jeden z největších závodů společnosti Tiskoda, a.s. Kvasinská automobilka je v současnosti zaměřena na výrobu Superbu a Tiskody Yetti. Místní podnik zamýšlí více než 3 000 jedinců a vyrobí zhruba 140 000 vozidel za rok. Zvýšující se poptávka a objem výroby má v brzké době vést k rozšíření výrobních kapacit zhruba na 5 000 pracovních míst.

4.5 Služby

Služby vytvářejí největší prostor pro tvorbu nových pracovních míst a jsou hlavním zdrojem růstu hrubého domácího produktu. Transformace ekonomiky na začátku 90. let vedla k podstatným změnám při tvorbě HDP. Došlo k oslabení primárního a sekundárního sektoru. Naopak význam služeb vzrostl. Dnes se služby na tvorbu HDP podílejí přibližně z 60 %, přičemž zhruba z 38 % a zemědělství 2 % (Fišlka, 2013).

Obecně lze říci, že služby jsou nejvíce soustředěny v Praze, Jihomoravském a Karlovarském kraji. Oproti tomu v Královéhradeckém, Libereckém a Pardubickém mají služby nižší význam a na tvorbu HDP se podílí zejména zpracovatelský průmysl (Fišlka, 2013).

Cestovní ruch

Cestovní ruch (CR) hraje klíčovou roli v oblasti regionálního rozvoje. Je nutné respektovat situaci v dané lokalitě a snažit se využít její přírodní, historický i kulturní potenciál. Programy a konference konané na podporu rozvoje cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji jsou zaměřené zejména na oblast rozvíjení venkovské turistiky, agroturistiky, kulturního a incentivního CR. Rozmachu CR napomáhá také hustá síť turistického značení a turistických tras. Nadále je nutné, aby kraj podporoval rozvoj a zkvalitnění ubytovacích služeb, dopravní a informační infrastruktury a napomáhal tak ekonomicky přínosnější turistice jako je například kongresový CR a wellness.

Pro hospodářskou, obchodní, kulturní a sportovní spolupráci, ochranu životního prostředí, výstavbu dopravní infrastruktury a také rozvoj turistiky mezi českou a polskou stranou vznikl 5. 12. 1996 Euroregion Pomezí Řech, Moravy a Kladska tzv. Euroregion Glacensis. Jedná se o dobrovolné seskupení měst a obcí v Královéhradeckém, Pardubickém a Olomouckém kraji s polskými okresy Kladzko, Żbówice, Wałbrzych, Strzelice a Dzierżonów. Euroregion směřuje k tvorbě a realizaci projektů, které rozvíjejí spolupráci mezi smluvními partnery. Obecným cílem tohoto uskupení je snížení rozdílů mezi regiony v ČR a Polsku a zkvalitnění života místních obyvatel.

Jak je zřejmé z tabulky 6, zejména dopady ekonomické krize způsobily, že počet domácích i zahraničních turistů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2009 - 2010 poklesl stejně jako počet nocí strávených na území regionu. V roce 2011 a 2012 se situace v počtu ubytovaných turistů zlepšuje, ale trend ve snižujícím se počtu penocování stále pokračuje.

Tabulka 6: Vybrané ukazatele cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji v letech 2008 až 2012

Rok	Cestovní ruch		
	Hromadná ubytovací zařízení	Hosté	Penocování
2008	941	902 713	3 386 951
2009	958	810 136	3 140 596
2010	912	804 270	3 133 903
2011	966	829 354	3 090 010
2012		881 157	3 043 338

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013e, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Cestovní ruch, upraveno autorem

Data o hromadných ubytovacích zařízeních v době zpracování nebyla k dispozici

4.6 Výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj znamenají jeden z určujících znaků konkurenceschopnosti mezi regiony stejně jako cestovní ruch. Pro náležitý rozvoj kvartérního sektoru je podstatné množství investovaných peněžních prostředků a počet pracovníků ve výzkumu.

Postavení výzkumu a vývoje v Královéhradeckém kraji je spíše okrajové. Na rozdíl od Prahy, kde výdaje na výzkum přesahovaly v roce 2011 23 milion korun, dosahovala částka investovaná na výzkum a vývoj v tomto regionu pouze 1 675 000 Kč (Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013f). Stejně tak výrazný je i rozdíl mezi počtem pracovníků. V Praze bylo v roce 2011 v kvartérním sektoru zaměstnáno 12 523 pracovníků, kdežto v Královéhradeckém kraji pouze 839 (Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013g).

5. Faktory deteminující ekonomickou výkonnost kraje

Existuje n kolik základních ukazatel charakterizujících výkonnost region . Mezi nejpoužívan j-í lze za adit hrubý domácí produkt, pr m rné mzdy, podniky a podnikání, p ímé zahrani ní investice, export a nezam stnanost.

5.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je ukazatel, který hodnotí mnofství finálních statk a slufleb v pen flních jednotkách vyrobených na ur ítém území za ur íté období, zpravidla 1 rok. V posledních letech se p ír stek HDP v kraji pohybuje lehce nad pr m rným p ír stkem HDP v R. Lze konstatovat, fle p ír stek HDP nedosahuje ani výrazn vy—ích hodnot neffl pr m rných jako tomu je u Prahy a St edo eského kraje a ani hodnot výrazn níffl-ích jako nap . u kraje Ústeckého a Karlovarského, které se potýkají s neuspokojivým hospodá ským r stem. Vývoj pr m rného p ír stku HDP ve stálých cenách (cenách p edchozího roku) v Královéhradeckém kraji a celorepublikového pr m ru, je také patrný z tabulky . 7.

Tabulka 7: Vývoj HDP ve stálých cenách v R a Královéhradeckém kraji v letech 2006 ó 2010

Rok	Vývoj HDP ve stálých cenách	
	eská republika	Královéhradecký kraj
2006	107,0	104,2
2007	105,7	105,3
2008	103,1	104,2
2009	95,3	97,0
2010	102,7	103,4

Zdroj: SÚ, 2013b, Historická ro enka národních ú t 1990 afl 2010, HDP výdajovou metodou ó objemové indexy (meziro ní), upraveno autorem

5.2 Mzdy

Mezi hlavní charakteristiky, které rychle a spolehliv popisují zm ny, k nimffl dochází v regionech, lze za adit i vývoj mezd zam stnanc . Výd lky zam stnanc jsou závislé na mnoha faktorech. Jsou ovlivn ny mírou nezam stnanosti, v kem, pohlavím, strukturou zam stnanosti i vzd láním pracovní síly. Rozdíly ve mzdách bývají tím znateln j-í, ím je

pracovní síla kvalifikovanější. Také vývoj výdělku v podnikatelské a nepodnikatelské sféře vykazuje značnou variabilitu. Zatímco u vývoje mezd v soukromém sektoru převažuje plynulost a rovnoměrnost, průměrné platy u státních zaměstnanců bývají zvyšovány nárazově.

V porovnání s průměrnou mzdou v ČR, která za rok 2011 dosáhla 25 645 Kč je průměrná mzda na Královéhradecku cca o 2 800 Kč nižší. Celorepublikový průměr přesahují pouze výdělky v Praze a Středočeském kraji. V ostatních krajích jsou mzdové rozdíly malé a pohybují se v rozmezí zhruba od 22 800 Kč do 24 000 Kč. Výjimku tvoří pouze Karlovarsko, kde průměrná mzda dosahovala pouze 21 723 Kč (SÚ, 2013c).

5.3 Podniky

Mezi ukazatele, které hodnotí ekonomickou výkonnost regionu, patří i počet ekonomických subjektů (podnikatelů a podniků) působících v dané lokalitě zapsaných v Registru ekonomických subjektů. V Královéhradeckém kraji na konci roku 2011 sídlilo a bylo zapsáno v tomto rejstříku 134 689 podnikatelských subjektů. Ten je spravován SÚ a uvádí veškeré fyzické i právnické osoby, které obdržely identifikační číslo. Královéhradecko však přispívá do tohoto celorepublikového registru pouze z 5 %.

Nejrozšířenější kategorií podnikatelských subjektů v kraji představuje skupina, která má nulový počet zaměstnanců. Neméně četlí jsou i individuální podnikatelé, kteří svou činnost vykonávají bez pomoci druhých. Další významná skupina zahrnuje drobné, malé a střední podniky, jež se vyznačují malým počtem zaměstnanců 0 až 9, 10 až 49 resp. 50 až 249. Na území Královéhradecka má hlavní sídlo 75 velkých podniků a z toho 17 z nich zaměstnává více než 1 000 lidí. Následující tabulka 8 uvádí podnikatelské subjekty kraje rozdělené do kategorie fyzických a právnických osob podle počtu jejich zaměstnanců v etablování na jednotlivé okresy kraje.

Tabulka 8: Struktura ekonomických subjektů v kraji v členění podle právní formy podnikání a podílů zaměstnanců k 31. 12. 2012

Registrované subjekty k 31. 12. 2012	Kraj	Okresy				
		Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov n. Kněžnou	Trutnov
Celkem	135 372	42 980	19 407	25 884	17 616	29 485
podíl okresu v %		31,7	14,3	19,1	13,0	21,8
Fyzické osoby	107 861	32 641	15 691	21 222	14 571	23 736
z toho živnostníci	100 773	30 392	14 642	19 871	13 449	22 419
Právníkové osoby	27 511	10 339	3 716	4 662	3 045	5 749
z toho obch. spol.	12 140	5 234	1 396	1 990	1 071	2 449
Společnosti zaměstnanců						
bez zaměstnanců	46 800	15 016	6 767	8 973	6 185	9 859
1-9	10 224	3 649	1 368	1 895	1 202	2 110
10-49	2 076	700	264	393	284	435
50-249	515	168	83	113	61	90
nad 250	75	29	7	18	5	16

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013h, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Ekonomické subjekty v Královéhradeckém kraji v roce 2012, vlastní výpočty

Jak je patrné z tabulky 8, malé a střední podnikání je základním stavebním kamenem pro tvorbu nových pracovních příležitostí a stabilitu sociální i ekonomické situace regionu. I přesto se MSP potýká s řadou problémů. V kraji je důležitým ekonomickým problémem s dopravní infrastrukturou, z kvalitativního stavu silnic a rozvoje dálniční sítě, podpora produkce MSP a ekonomické bariéry lokálních trhů. V členění podle právní formy podnikání výrazně převládá podnikání fyzických osob z 80 % a pouze 20 % z celkového počtu podnikatelských subjektů připadá na osoby právnické.

Jak již bylo zmíněno, v regionu sídlí 17 ekonomických subjektů, jež mají více než 1 000 pracovníků. Tabulka 9 uvádí názvy firem, okresy a obce, ve kterých sídlí, včetně jejich hlavní činnosti.

Tabulka 9: Podniky sídlící na území Královéhradeckého kraje s počtem zaměstnanců vyjádřeným v tisících osobách a jejich hlavního zaměření a lokace

Okres sídla	Název	hospodářská činnost	Kategorie podle počtu zaměstnanců	Obec
Hradec Králové	Fakultní nemocnice Hradec Králové	Ústavní zdravotní péče	5 000 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	Lesy České republiky, s.p.	Tržba dřeva	3 000 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	Krajské editelství policie Královéhradeckého kraje	Činnost v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti	2 000 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	RUBENA, a.s.	Výroba ostatních pryžových výrobků	1 500 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	ARROW International CR, a.s.	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potrubí	1 000 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	EZ Mění, s.r.o.	Elektrické instalace	1 000 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	Marius Pedersen, a.s.	Shromáždění a sběr odpadů, kromě nebezpečných	1 000 a více	Hradec Králové
Hradec Králové	Povodí Labe, s.p.	Shromáždění, úprava a rozvod vody	1 000 a více	Hradec Králové
Jičín	Continental Automotive Czech Republic, s.r.o.	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	4 000 a více	Jičín
Jičín	C. S. CARGO, a.s.	Silniční nákladní doprava	1 500 a více	Jičín
Jičín	Oblastní nemocnice Jičín, a.s.	Ústavní zdravotní péče	1 000 a více	Jičín
Jičín	RONAL CR, s.r.o.	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	1 000 a více	Jičín
Náchod	Oblastní nemocnice Náchod, a.s.	Ústavní zdravotní péče	1 000 a více	Náchod
Náchod	VEBA textilní závody, a.s.	Tkaní textilií	1 000 a více	Broumov
Rychnov nad Kněžnou	ASSA ABLOY Czech & Slovakia, s.r.o.	Výroba zámků a kování	1 000 a více	Rychnov nad Kněžnou
Trutnov	JUTA, a.s.	Výroba ostatních technických a průmyslových textilií	2 000 a více	Dvůr Králové nad Labem
Trutnov	Tyco Electronics EC Trutnov, s.r.o.	Výroba elektrických a kontrolních zařízení	1 000 a více	Trutnov

Zdroj: Krajská správa ŠÚ v Hradci Králové, 2013h, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Ekonomické subjekty v Královéhradeckém kraji v roce 2012, upraveno autorem

Fakultní nemocnice Hradec Králové

Fakultní nemocnice v Hradci Králové představuje nejrozsáhlejší zdravotnický komplex v regionu. V areálu nemocnice se nachází 23 klinik s 1 500 lůžky. Ročně bývá hospitalizováno zhruba 40 000 pacientů. Po roce 1989 došlo k rekonstrukci areálu a byla zahájena výstavba nových pavilonů jako rehabilitační pracoviště, onkologie nebo laboratoře. Nemocnice má nadstandardní technologickou výbavu, která ji umožňuje vykonávat i velmi složité operace. Fakultní nemocnice spolupracuje s Lékařskou a Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy v Hradci Králové i Univerzitou Obrany v Brně. Podílí se na jejich výuce a samotném výzkumu v oblasti lékařství.

Za rok 2011 náklady na provoz nemocnice vystoupaly na 5 165 mil. Kč a oproti předcházejícímu roku 2010 došlo meziročnímu křesťu mezd lékařů o 90 mil. Kč. Investice v roce 2011 se vyplhaly na 296 mil. Kč, přičemž 176 mil. Kč bylo vloženo do nákupu nových zdravotnických přístrojů, 114 mil. Kč do výstavby a rekonstrukce areálu nemocnice a 6 mil. do informačních technologií (Anon, 2012).

Lesy české republiky, s.p.

Státní podnik Lesy ČR byl založen Ministerstvem zemědělství v roce 1992 za účelem opatrování lesního bohatství a vod. Pro Královéhradecký region bylo vytvořeno 1 krajské ředitelství se sídlem v Hradci Králové, 13 oblastních pracovišť a 77 lesních správ. Snahou je udržování a rozšiřování ustálených a hodnotných lesů. Hlavní činnost podniku zahrnuje těžbu dřeva, likvidaci nezdravých a škodlivě napadených stromů. Z dalších činností stojí za zmínku například výchovné programy pro základní školy v oblasti environmentalistiky. Nemalé prostředky jsou též reinvestovány do rekultivace pohraničních lesů a opravy lesních tras pro turisty a cykloturisty.

Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje

Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje zajišťuje na svém území územní odbory, obvodní oddělení, policejní stanice a dopravní inspektoráty. Součástí činnosti těchto odborů vede

k ochraně a bezpečnosti osob a majetku. Dohlíží na dodržování zákonů ČR a předpisů EU, kterých se ČR vstupem do EU zavázala. Krajské editelství podléhá policejnímu prezidiu a Ministerstvu vnitra ČR. Jak je patrné ze statistik vedených Krajským editelstvím, počet trestných činů na území regionu neustále ubývá a v roce 2012 došlo k jejich snížení o 219 ve srovnání s rokem předcházejícím (Anon, 2013).

RUBENA, a.s.

RUBENA Hradec Králové je akciovou společností vzniklou v roce 1999, kdy došlo k fúzi dvou nezávislých subjektů, a to RUBENY se sídlem v Náchodě se společností GUMKOV sídlícím v Hradci Králové. Společnost se zaměřuje zejména na výrobu pryžových výrobků od duřů, plátů, těsnících zařízení, gumárenských směrnic, produktů pro ekologii aťž výrobu hokejových puků.

ARROW International CR, a.s.

Vznik společnosti se datuje k roku 1975. Jejím hlavním zářem je produkce kvalitních, ekologicky šetrných pomůcek vyuffřovaných ve zdravotnictví. Patří mezi nejvýznamnější producenty katétrů ve světě, což jsou nástroje pouffřované v lékařství nebo veterinářství pro výplach tělných dutin. Katétry jsou nepostradatelnou pomůckou při analýzách srdce, krve nebo močového měchýře. Společnost ARROW spolupracuje s předními odborníky a hraje nezastupitelnou roli v oblasti výzkumu a vývoje v kraji.

EZ Mění, s.r.o.

EZ Mění, s.r.o. se sídlem v Hradci Králové je členem skupiny EZ. Hlavním posláním společnosti je nabídka kvalitních služeb v oblasti energetiky. Pro skupinu EZ zajišťuje instalaci, deinstalaci a provoz měřných systémů. Zabývá se výrobou a úpravou zařízení pouffřovaných v energetice a kontroluje nelegální odběr energie. Společnost mimo jiné monitoruje platby za dodávky energie a v případě nesrovnalostí postupuje k jejímu zastavení nebo obnově.

Marius Pedersen, a.s.

Společnost Marius Pedersen, a.s. vznikla v Dánsku a na českém trhu působí její dceřiná společnost od roku 1991. Hlavní vizí firmy je dosažení vysoké kvality poskytovaných služeb v oblasti zpracování odpadů a čistota ve veřejném prostranství obcí. Společnost je zodpovědná nejen za svoz odpadů, ale i za jejich odbornou likvidaci. Firma nabízí i služby v oblasti péče o zeleň a ve veřejném osvětlení.

Povodí Labe, s.p.

Státní podnik Povodí Labe byl založen na základě rozhodnutí Ministerstva zemědělství. Jeho úkolem je správa vodních toků společně s vyhodnocováním kvality povrchových i podzemních vod, odstraňování havárií vodních toků i péče o splavnost dopravních vodních cest u horního a středního toku povodí Labe (Bendová, 2009).

Continental Automotive Czech Republic, s.r.o.

Společnost Continental Automotive se řadí mezi přední světové producenty v automobilovém průmyslu. Zastoupení má v 36 zemích po celém světě. V České republice se zaměřuje především na výrobu brzdových systémů, pneumatik, klimatizací, navigací, rádií, posilovačů brzd, čerpadel, ventilů i palubních přístrojů. Na Královéhradecku sídlí kromě jižní centrály i další pobočky společností, a to v Adršpachu a Trutnově.

C. S. CARGO, a.s.

C. S. CARGO je společností, která se řadí mezi nejvýznamnější představitelů silniční a kombinované přepravy na trhu střední Evropy. Zajišťuje pro své zákazníky kompletní logistiku a přepravu od přepravy v oblasti potravin a nápojů, přes spotřební zboží, papír a obaly až po pneumatiky a chemické výrobky. Nejdůležitějším úkolem společnosti je pochopit a vyhovět konkrétním požadavkům svých klientů v souladu s právními bezpečnostními předpisy.

Oblastní nemocnice Jičín, a.s.

Oblastní nemocnice v Jičíně je tvořena dvěma komplexy, a to nemocničním komplexem v Jičíně a nemocničním komplexem v Novém Bydřově. Nemocnice disponuje v současnosti 510 lůžky, 16 odděleními a dalšími odbornými pracovišti. Hlavní důraz nemocnice klade na spokojenost a bezpečí pacientů. Investuje též prostředky do rekonstrukce pavilonů a nákupu nového lékařského vybavení, a tak nabízí stále kvalitnější lékařskou péči.

RONAL CR, s.r.o.

Společnost RONAL CR působí nejen na trhu v České republice, ale své závody má i v USA, Mexiku, Turecku, Francii, Itálii, Německu a Polsku. Hlavním zájmem společnosti je vytváření, dodávka a servis automobilových kol z lehkých kovů především z hliníku. Firma se soustřeďuje na lokálního zákazníka, ale zároveň je předním dodavatelem kol z lehkých kovů pro mnoho automobilových značek světa.

Oblastní nemocnice Náchod, a.s.

Vznik Oblastní nemocnice v Náchodě jako akciové společnosti se datuje ke 12. listopadu 2013. Náchodská nemocnice spolupracuje s nemocnicí v Broumově, Trutnově a Rychnově nad Kněžnou a společně vytvářejí Zdravotnický holding Královéhradeckého kraje, a.s. Posláním nemocnice je poskytovat kvalitní zdravotní péči zejména pro obyvatele náchodského regionu.

VEBA textilní závody, a.s.

VEBA Broumov patří mezi přední české společnosti působící v oblasti textilnictví. Zaměstnává cca 1 200 pracovníků ve 3 závodech. Její produkce směřuje z 90 % na trhy západní Afriky a Evropy. Zaměřuje se na výrobu bavlněného afrického brokátu a kořilovin, které jsou dále zpracovávány při výrobě konkrétních oděvů. Firma se mimo jiné soustřeďuje i na produkci ložního prádla, ubrusů, froté ručníků a flupanů.

ASSA ABLOY Czech & Slovakia, s.r.o.

Společnost ASSA ABLOY Czech & Slovakia se sídlem v Rychnově nad Kněžnou působí na trhu od roku 1998, kdy došlo k fúzi dvou nezávislých společností Abloy s.r.o. a FAB, s.r.o. Hlavním předmětem činnosti společnosti je výroba a dodávka dveřních zámků a dalších dveřních doplňků. V posledních letech se mimo jiné firma zaměřuje i na výrobu systémů pro identifikaci a systémů pro zabezpečení hotelů i restaurací.

JUTA, a.s.

JUTA, a.s. se řadí mezi nejvýznamnější české podniky působící v textilním průmyslu a nabízející přibližně 2 000 pracovních míst. Větší část z její produkce je vyvážena na trhy západní Evropy, odkud plynou i nejvyšší zisky. Produkuje tkaniny z umělých vláken používané především ve stavebnictví, zemědělství a automobilovém průmyslu. Za zmínku stojí například izolační fólie na stěchy domů, pytle, netkané textilie, filtrační papíry i umělé trávníky.

Tyco Electronics EC Trutnov, s.r.o.

Firma Tyco Electronics EC s hlavním sídlem v Trutnově a dalším závodem v Poříčí spadá pod americkou společnost TE Connectivity. Nabízí zhruba 1 300 pracovních míst a patří mezi klíčové zaměstnavatele v kraji. Závod dodává součástky automobilovým, leteckým, telekomunikačním i energetickým společnostem. Zaměřuje se na výrobu elektrotechnických produktů zejména konektorů, kabelů, ochranných systémů a doplňků pro solární elektrárny.

5.4 Přímé zahraniční investice

Přímou zahraniční investicí (PZI) získává zahraniční ekonomický subjekt, který je v roli investora, právo dlouhodobě ovlivňovat situaci domácího podnikatelského subjektu. Toto

právo vzniká v okamžiku, kdy investor vlastní minimálně 10 % z vystavených akcií podniku.

Příjem zahraniční investice výrazně působí na ekonomickou a sociální strukturu nejen celé ČR, ale i jednotlivých krajů. Nejvíce pozornosti ze strany PZI se trvale těší hlavní město Praha (1 185 292 mil. Kč v roce 2009) a Středočeský kraj (273 880 mil. Kč v roce 2009). Na druhé straně nejnižších hodnot z hlediska přílivu PZI vykazují kraje Olomoucký (33 400 mil. Kč v roce 2009) a Královéhradecký (36 086 mil. Kč v roce 2009), (Regionální informační servis, 2013c).

V Královéhradeckém kraji se velkou měrou PZI podílely na restrukturalizaci průmyslu a napomohly rozvoji služeb. Jejich zásluhou dochází k tvorbě nových pracovních míst, růstu mzdových sazeb zaměstnanců, zvyšování regionální konkurenceschopnosti a odstranění překážek bránících vstupu na světové trhy. Jsou zdrojem přílivu manažerského a technologického know-how a vedou tak k rozkvětu znalostní ekonomiky a růstu produktivity práce. V neposlední řadě znamenají značný příliv do veřejných rozpočtů skrze daňovou politiku státu. Pro Královéhradecko je v oblasti PZI nejvýraznější oblast chemického a farmaceutického průmyslu soustředěného zejména v Hradci Králové.

PZI však mohou přinášet i jisté hrozby pro budoucnost. Zejména se jedná o přesouvání investorských aktivit dále na východ, kde se nachází levnější pracovní síla, zvyšování závislosti na zahraničí a omezenou možnost vzniku domácích firem bez dostatečné finanční základny.

5.5 Export

Klasifikovat oblast vývozu v jednotlivých krajích je možné ze dvou úhlů pohledu. Prvním z nich je podíl exportu na celkovém vývozu země a druhým je hodnocení objemu vývozu, který v průměru připadá na 1 obyvatele. Dle prvního hodnotícího kritéria zaznamenává Královéhradecký kraj spíše podprůměrných výkonů, avšak v hodnocení podle vývozu připadajícího na 1 obyvatele zaujímá kraj průměrných až nadprůměrných výsledků.

Oproti roku 2008 zaznamenal export z Královéhradeckého regionu v roce 2009 výrazný propad, a to o 18,3 %. Dopad ekonomické krize byl nejzřetelnější od ledna do srpna roku 2009. Zvrat se dostavil až v září a od té doby až do konce roku zaznamenával vývoz v kraji rostoucí tendenci. V celorepublikovém řebíčku tak kraj v roce 2009 získal až 10. místo. Hlavní vývozní artikly představovaly stroje, dopravní prostředky a jejich náhradní díly. Mezi další exportní výrobky lze zařadit polotovary a další materiály, spotřební zboží, chemikálie, bavlněné tkané látky a výrobky z kaučuku. V roce 2009 bylo nejvíce zboží určeného pro export vyvezeno na území Německa, Polska, Slovenska, Itálie, Francie a Velké Británie, což činilo cca 77 % z veškerého exportovaného zboží (Rychtera, 2010).

V roce 2010 pokračovalo oživení ekonomiky a královéhradecký export se zvýšil o 23,5 % a dosáhl tak úrovně vývozu před ekonomickou krizí. Kraj stejně jako v předcházejícím roce prioritně vyvážel stroje, dopravní prostředky a jejich náhradní díly. Významný podíl vývozu zaznamenaly i produkty gumárenského průmyslu jako je třeba pneumatiky do automobilů a dalších dopravních prostředků. Nejvíce zboží bylo opět vyvezeno do zemí EU a v celorepublikovém řebíčku se kraj oproti roku 2009 posunul o 1 místo vpřed a obsadil tak 9. pozici v objemu zboží určeného pro export.

6. Nezaměstnanost v Královéhradeckém kraji

Nezaměstnanost lze zařadit mezi nejdůležitější znaky hodnotící ekonomickou situaci v regionech. Na její úroveň má podstatný vliv osídlení v dané oblasti a s tím související situace ve městech a na venkově, ochota obyvatel migrovat za prací související s bytovou politikou v kraji a neméně významná byla i nedávná ekonomická krize.

6.1 Sídlní struktura

Mezi podstatné charakteristiky ovlivňující míru nezaměstnanosti v kraji je možné zařadit i sídlní strukturu. Tu lze v nejobecnější rovině rozdělit na městský, tzv. urbánní typ osídlení, a venkovský typ osídlení.

Za nejdůležitější rysy městského způsobu osídlení lze označit velký počet malých a středních měst, jejich nejednotnost a rozmanitost. Historie a kultura zároveň vedly ve většině měst k tvorbě městských památkových zón a rezervací. Oproti tomu se venkovské obce vyznačují vysokým produkčním potenciálem, který hraje nezastupitelnou roli z hlediska potravinářské produkce a je nutné ho neustále povzbuzovat. Také atraktivita okolní krajiny může pro obce znamenat cestu, prostřednictvím které je možné uspět na poli cestovního ruchu. Je však nutné zajistit i malým obcím napojení na silniční strukturu a zabezpečit uspokojivé dopravní spojení i o víkendech a v prázdninách. Kraj by měl proto vytvářet a podporovat rozvoj integrované dopravy, rozvíjet dálniční síť a rozvíjet spolehlivou a udržitelnou infrastrukturu pro cyklisty a chodce.

Existuje několik faktorů, které charakterizují osídlení v kraji. Jedná se zejména o její hustotu a krajinné předpoklady. Pro oblast Jižní Moravy a její nížinnou povahu je typická vysoká nejednotnost a rozdrobenost do menších obcí. Naopak členité Trutnovsko je známé pro koncentraci svých obyvatel ve větších sídlech, kde lze nalézt i mimořádný počet obcí s 500 až 2000 obyvateli. Jednoznačně nejvíce obcí na Královéhradecku je však tvořeno obcemi s 200 až 500 obyvateli, což je nejzastupitelnější na Náchodsku a v okrese Hradec Králové. Jak uvádí tabulka č. 10, nejvíce sídlním centrem regionu je Hradec Králové, který je souvisejně se zhruba 95 000 obyvateli i nejvíce městem kraje. Druhá příčka s

tém 31 000 obyvateli patří Trutnovu, následovanému 3. nejvyšším městem regionu Náchodem s cca 21 000 obyvateli. Mezi městy, jejichž obyvatelstvo překračuje hranici 10 000, spadá i Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlabí, Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou.

Tabulka 10: Bilance pohybu obyvatel ve vybraných městech Královéhradeckého kraje v roce 2011

Město	Počet obyvatel	
	Stav k 1. 1. 2011	Stav k 31. 12. 2011
Hradec Králové	93 801	93 490
Trutnov	31 074	30 957
Náchod	20 814	20 665
Jičín	16 766	16 576
Dvůr Králové nad Labem	16 099	16 101
Vrchlabí	12 683	12 665
Jaroměř	12 640	12 618
Rychnov nad Kněžnou	11 367	11 325

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013i, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Bilance obyvatelstva ve městech Královéhradeckého kraje v roce 2011, upraveno autorem

6.2 Migrace obyvatelstva za prací

Jedním z nejdůležitějších výrobních faktorů na trhu je faktor práce využívaný téměř ve všech podnicích. Mzdy se v jednotlivých regionech výrazně odlišují a představují tak funkci s mnoha proměnnými. Odměna za vykonanou práci závisí na kvalitě odvedené práce, produktivitě, zkušenostech, schopnostech a znalostech jednotlivých pracovníků. Neméně důležitá je i ekonomická struktura obyvatelstva, počet firem v regionu a konkrétní zboží a služby, které jsou v dané lokalitě poptávány. Mzdy a jejich odlišná hladina proto bývají chápány jako jeden z klíčových faktorů vedoucích k migraci obyvatelstva mezi jednotlivými kraji nejen v ČR, ale i ve světě.

V posledních letech nabývá stále většího významu a vytváří tak stále zetlejší změny v sociální a ekonomické oblasti. Migrace s sebou přináší nkolik efektů. V imigračním regionu dochází ke zvyšování nezaměstnanosti pohodního obyvatelstva a roste konkurence na straně nabídky práce. Naopak v oblasti emigrační dochází ke ztrátě pracovních sil, zejména specialistů a odborníků. K migraci však nedochází bez omezení.

Existují p ekáflky jako vzdálenost, vynaložené finan ní prost edky související se st hováím i ztráta osobního kontaktu s rodinou, p áteli a známými, které n kterým jedinc m brání zm nit oblast, ve které flíjí.

Na Královéhradecku do-lo mezi lety 2010 ó 2011 k poklesu po tu obyvatel v d sledku p írozeného úbytku a v d sledku st hováí za prací do jiných region . V roce 2011 se sníflil po et osob flíjících na území kraje o 669, p í emfl migrace za prací byla rozhodující u 388 osob. Absolutní úbytek obyvatelstva vyvolaný zm nou zam stnání zaznamenaly okresy Ji ín, Náchod, Rychnov nad Kn flnou a Trutnov, p í emfl nejvýrazn j-í úbytek obyvatelstva nastal v náchodském okrese. Pouze okres Hradec Králové dosáhl pozitivních výsledk a po et osob na jeho území se zvý-il o 172. Migrace zp sobila sníflení po tu obyvatel ve 33 m stech regionu a nejpatrn j-í byla tato situace v Hradci Králové, kde se po et obyvatel v d sledku st hováí sníflil o 311, a v Ji ín , kde do-lo k úbytku obyvatel o 190 osob (Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013j).

6.3 Ekonomická krize

V období od roku 2008 do roku 2009 do-lo k poklesu tempa r stu sv tové ekonomiky. Obavy o stabilitu kapitálových trh vedly na ja e v roce 2008 k rapidní ztrát d v ry a redukci úv rových aktivit velkých sv toových bank. Finan ní krize ale zejména následná ekonomická krize vyvolala v Královéhradeckém kraji úbytek finan ních prost edk získaných skrze da ový systém. Bylo nutné ztrátu p íjmu kompenzovat, a tak kraj vyuffil moflnosti erpat finan ní prost edky z fond EU.

Na trhu práce zp sobila ekonomická krize výrazný pokles zam stnanosti. Nejvíce postíflenou oblastí byl v Královéhradeckém kraji zpracovatelský pr mysl, ve kterém do-lo k poklesu zam stnanosti o 5,9 %. Krom zpracovatelského pr myslu byla krizí zasaflena i v oblast stavebnictví, obchodu, ve ejné správy, cestovního ruchu a trhu s nemovitostmi.

S ekonomickou krizí se v letech 2010 a 2011 jasn ji projevil i problém dlouhodobé nezam stnanosti, kdy se po et dlouhodob nezam stnaných osob tém ve v-ech krajích

zvyšoval. Výjimku však tvořil Královéhradecký kraj, který naopak zaznamenal pokles dlouhodobé nezaměstnanosti obyvatelstva.

6.4 Infrastruktura a dopravní obslužnost

Jedním z dalších faktorů ovlivňujících trh práce v regionu je nejen kvantita, ale i kvalita dopravní infrastruktury. Při volbě způsobu přepravy je i přes svou energetickou náročnost nejvíce preferována silniční doprava. Ta umožňuje pracovní síle vysokou flexibilitu, mobilitu a v neposlední řadě i lepší finanční situaci. Komplikace v regionální dopravě však způsobuje nevyhovující stav silniční sítě, obzvláště pak druhých a třetích tříd. Situace v dopravě se každoročně zhoršuje a i přes to, že kraj připravuje na opravu silničních cest a využívá prostředků z evropských fondů, dochází k neustálému chátrání a dopravní obslužnost se stává do některých míst v regionu stále problematictější, což jednoznačně způsobuje místnímu obyvatelstvu komplikace při dojíždění za prací.

Na období mezi lety 2006 a 2015 zpracoval Královéhradecký kraj různé studie a materiály na podporu a rozvoj silniční sítě. Za nejvýznamnější dokumenty lze pak označit Strategii rozvoje Královéhradeckého kraje a Program rozvoje územního obvodu Královéhradeckého kraje. Společným cílem těchto projektů zahrnuje zajištění dostupnější a kvalitnější dopravní obslužnosti, rozvoj integrovaného dopravního systému a výstavbu bezpečných stezek pro pěší a cyklisty. Pro další rozvoj regionu je třeba podstatně dobudovat prozatím rozestavěnou dálnici D11, vytvořit nové rychlostní komunikace a dostat se tak do kontaktu s tuzemskou ale i evropskou dopravní sítí.

Síť silničních cest v Královéhradeckém kraji je velmi hustá, ale značně nepravidelná. Je to způsobeno především vysoce členitým reliéfem krajiny. V hornatějších oblastech Trutnovska a Rychnovska je doprava uspokojována převážně pomocí silnic III. třídy, přičemž jejich podíl na celkovém počtu silnic III. třídy v kraji činí 64,3 %. Naopak oblast Jičínska, Hradecka a částech Náchodska je protkána hustou sítí vozovek I., II. a III. třídy. Otázkou nicméně stále zůstává nedokončená dálnice D11 a neexistence odpovídajícího počtu rychlostních komunikací. V důsledku toho jsou souasně silniční cesty I. třídy

přetřívány osobní i nákladní dopravou, což zhoršuje životní prostředí a životní podmínky obyvatel.

V roce 2011 tvořilo celkový dopravní systém v Královéhradeckém kraji 3 770 km silnic a dálnic. Nejvíce zastoupení mají silnice III. třídy, které se na celkové silniční síti kraje podílely 2 417 km. Silnice II. třídy co do četnosti se svými 893 km zaujaly 2. místo. 444 km z celkové silniční sítě je dále tvořeno silnicí I. třídy. Kraj disponuje pouze 17 km dálnic a nespravuje žádné rychlostní silnice I. třídy (Krajská správa ŠÚ, 2013k).

Jak již bylo zmíněno, dopravní obslužnost v regionu komplikují i nedostatečná, nesprávná a nekvalitní údržba vozovek, přírodní podmínky a nedostatek finančních prostředků na jejich výstavbu a opravu. Zmíněné faktory způsobují značné potíže nejen firmám při přepravě materiálů a zboží, ale i jejich zaměstnancům. Nedostatečné množství dopravních spojů pro obyvatelstvo na venkově a v pohraničních oblastech především o víkendech a nadměrný počet přestupů snižuje pohyblivost místních obyvatel. Je proto nutné podpořit rozvoj integrovaných dopravních systémů a propojit jednotlivé lokality mezi sebou. Další možností je i výstavba cyklistických stezek, které jsou schopny snížit náklady na dopravu zaměstnanců, omezit provoz na dopravních tazích a zmírnit znečištění životního prostředí.

6.5 Uchazející o zaměstnání

Únor roku 2013 přinesl opět pozvolný nárůst nových uchazejů o zaměstnání. Celkem Úřad práce pro Královéhradecký kraj evidoval 27 697 zájemců o zaměstnání. Jak uvádí tabulka 11, trend ve zvyšování počtu uchazejů o zaměstnání nastal již od března roku 2012, přičemž nejkritičtější z hlediska nezaměstnanosti byl v loňském roce měsíc únor. Od března roku 2012 docházelo k poklesu počtu zájemců o práci evidovaných na ÚP, a to především vlivem sezónních prací. Obdobný vývoj lze očekávat i v letošním roce.

Tabulka 11: Uchaze i o zam stnání v období od ledna 2012 do února 2013

Období	Uchaze i o zam stnání					
	Kraj	Hradec Králové	Ji ín	Náchod	Rychnov nad Kn flnou	Trutnov
Rok 2013						
Leden	27 300	7 875	3 592	5 208	3 540	7 085
Únor	27 697	8 030	3 627	5 258	3 614	7 168
Rok 2012						
Leden	23 588	6 875	3 372	4 587	2 613	6 141
Únor	23 974	7 027	3 386	4 679	2 668	6 214
B ezen	23 039	6 638	3 244	4 527	2 633	5 997
Duben	21 691	6 282	2 933	4 167	2 460	5 849
Kv ten	20 843	6 116	2 779	3 918	2 384	5 646
erven	20 340	6 050	2 693	3 791	2 353	5 453
ervenec	20 975	6 167	2 811	3 949	2 484	5 564
Srpen	21 119	6 244	2 749	3 967	2 591	5 568
Zá í	21 697	6 444	2 778	4 009	2 695	5 771
íjen	22 034	6 554	2 865	4 102	2 748	5 765
Listopad	22 872	6 762	3 012	4 302	2 824	5 972
Prosinec	25 210	7 370	3 374	4 798	3 216	6 452

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013l, Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012, Uchaze i o zam stnání, upraveno autorem

Jak je patrné z vý-e uvedené tabulky, po et zájemc o zam stnání vzrostl mezi m sícem leden a únor roku 2013 o 397. Nejpatrn j-í byla tato situace v okrese Hradec Králové, kde se po et nezam stnaných zvý-il o 155 jedinc , a dále v okrese Trutnov, kde vzrostl po et uchaze o zam stnání o 73. Naopak nejnífl-í nár st nezam stnanosti mezi 1. a 2. m sícem roku 2013 zaznamenalo Ji ínsko, kde stoupl po et nezam stnaných pouze o 14 jedinc .

Ze v-ech nezam stnaných osob p edstavoval po et dosaflitelných uchaze o zam stnání 97,5 %, p í emfl za dosaflitelného uchaze e o zam stnání se povafluje osoba, která je schopna ihned nastoupit do výkonu placeného povolání. Z 54,8 % se na nezam stnanosti podíleli muflí a ze 45,2 % fleny (Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013m).

V meziro ním srovnání (únor 2012 a únor 2013) je z ejmé, fl se po et uchaze o zam stnání v Královéhradeckém kraji zvý-il o 3 723 jedinc . Nejvy-í p ír stek nezam stnanosti v absolutním vyjád ení zaznamenal okres Hradec Králové, kde se zvý-il po et nezam stnaných osob o 1 003 a okres Trutnov, kde do-lo k nár stu po tu uchaze o

práci o 954 jedinci. Nejmenší počet nezaměstnanosti vykazoval okres Jičín, kde se do skupiny nezaměstnaných zařadilo 241 osob.

6.6 Podíl nezaměstnaných osob

Jak již bylo uvedeno v podkapitole 2.1, od ledna roku 2013 došlo ke změně metodiky výpočtu úrovně nezaměstnanosti. Pro přechod na nový způsob vyjádření nezaměstnanosti existovalo více důvodů. Jedním z nich byl fakt, že data o nezaměstnanosti, která byla k dispozici, vznikala až na úrovni okresů, zatímco u nižších územních celků data v běžné existenci neexistovala. Neméně problematické bylo i odlišné chápání a interpretování jednotlivých výstupů (MPSV, 2013).

V celorepublikovém srovnání dosahoval v lednu a únoru roku 2013 podíl nezaměstnaných osob na Královéhradecku velmi příznivých výsledků. Úroveň nezaměstnanosti byla 4. nejníže v ČR, přičemž lepší výsledky v oblasti nezaměstnanosti dosáhly pouze hlavní město Praha, Plzeňský a Středočeský kraj. To potvrzuje i následující tabulka 12, která jasně dokazuje, že hodnota podílu nezaměstnaných osob v Královéhradeckém kraji je cca o 1 procentní bod nižší, než je průměrná hladina v ČR.

Tabulka 12: Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu v ČR, kraji a jeho okresech v lednu a únoru roku 2013

Období	Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu v %						
	ČR	Kraj	Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
Leden	8,0	7,1	7,0	6,6	6,7	6,5	8,6
Únor	8,1	7,2	7,2	6,6	6,7	6,6	8,7

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013n, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let, upraveno autorem

Při porovnávání výstupů o podílu nezaměstnaných osob v prvních dvou měsících roku 2013 je evidentní, že v 2. měsíci došlo k jeho růstu o 0,1 % na 7,2 %. Nejníže hodnoty v úrovni nezaměstnanosti v únoru 2013 vykazovaly okresy Jičín a Rychnov nad Kněžnou, a to shodně 6,6 %. Naopak nejvyšší z hlediska nezaměstnanosti byla situace na Trutnovsku, kde nezaměstnanost přesáhla celorepublikovou úroveň 8,1 % a ustálila se na hodnotě 8,7%.

6.7 Volná pracovní místa

Na konci měsíce února roku 2013 se v kraji nacházelo 1 401 neobsazených pracovních pozic. V porovnání s lednem 2013 došlo k jejich úbytku o 21 míst. Ze statistik ŠÚ vyplývá, že se o jednu volnou pracovní pozici v regionu uchází 19,8 zájemce o zaměstnání, přičemž nejvíce nezaměstnaných osob připadajících na jedno volné pracovní místo se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou (36,1 osob) a nejméně (15, 4 osob) v okrese Hradec Králové (Krajská správa ŠÚ v Hradci Králové, 2013m).

6.8 Dlouhodobá nezaměstnanost

Jak již bylo uvedeno v podkapitole 2.4, dlouhodobá nezaměstnanost nastává v okamžiku, kdy je uchazeč o práci evidován na ÚP déle než 6 měsíců. V návaznosti na nezaměstnanost jedinců může docházet ke zhoršení jejich psychického i fyzického stavu, ztrátě kvalifikace i pracovních návyků a nemožnost znovu se začlenit na pracovním trhu narůstá. Současně s délkou nezaměstnanosti uchazeč o zaměstnání se úměrně zvyšují i náklady na tyto nezaměstnané. Na trhu v Královéhradeckém kraji existuje několik hlavních skupin, které se s nezaměstnaností potýkají. Jedná se obzvláště o absolventy škol, osoby se zdravotním postižením, nepříjmově obvyklé osoby a osoby ve vyšším věku.

Ze statistik ŠÚ vyplývá, že v prvních dvou měsících roku 2013 činil podíl nezaměstnaných osob se zdravotním postižením na obyvatelstvu 9,6 % a podíl absolventů škol 6,2 % (Krajská správa ŠÚ v Hradci Králové, 2013m).

Osoby se zdravotním postižením

Cíl, který Královéhradecký kraj sleduje již od roku 2003, kdy došlo ke vzniku Komise pro zdravotně postižené, zahrnuje rozšíření pracovních nabídek i na osoby se zdravotním postižením (ZP). Zmíněný výbor nabízí především poradenské služby pro osoby se ZP, usiluje o vytváření nových pracovních pozic a podmínek pro tyto osoby v zaměstnání a zvyšuje povědomí budoucích zaměstnavatelů o způsobech zaměstnání uchazečů se ZP. Neméně důležitá je i nutnost zkvalitnění a rozšíření péče zdravotně postižených ke

vzdělání a poskytnutí vhodných rekvalifikačních kurzů. Kromě jiného také kraj v ele
s Komise pro zdravotně postižené monitoruje chráněné dílny a chráněná pracoviště
v regionu a podporuje vznik těchto provozoven.

Absolventi –kol

Při zjišťování podílu nezaměstnaných absolventů –kol na obyvatelstvu je nezbytné
rozlišovat jejich stupeň vzdělání a oborové zaměření. Tak je možné blíže poznat skladbu
nezaměstnaných a délku jejich nezaměstnanosti, tzn., zda noví absolventi určitého typ
–kol nastoupili ihned do zaměstnání nebo zda se jedná o absolventy –kol z minulých let.
Jedná-li se o studenta, který dokončil vzdělání maximálně před 12 měsíci,adí se do
skupiny prvních absolventů a pokud ukončil jedinec vzdělání před 12 a více měsíci, bývá
zařazen do kategorie dlouhodobě nezaměstnaných absolventů –kol.

Mezi odvětví, která se vyznačují nejvyšším podílem nezaměstnaných absolventů –kol, patří
především oblast textilního průmyslu, hutnictví, stavebnictví, hostinské činnosti a
hotelnictví i obchodu. Naopak velmi úspěšné se na královéhradecký trh práce začleňuje
absolventi takových oborů jako je informatika, fiurnalistika, právo, veřejná správa,
zpracování plastů a environmentalistika (Třkolský informační portál Královéhradeckého
kraje, 2013).

Zásadním problémem při uplatňování absolventů –kol na trhu práce je nedostatek pracovních
příležitostí na území regionu právě v oborech, ve kterých získali svou kvalifikaci. Mezi
další problémy, které komplikují hledání zaměstnání, patří i nedostatek praxe a zkušenost
absolventů, nepřiměřené požadavky na odměnu za svou odvedenou práci i samotná
nechuť pracovat.

Nepřípustivý oběť

Například mezi obyvateli Královéhradeckého okraje v oblasti problematiky nepřizpůsobivých
obětí neustále narůstá. Situace je kritická obzvláště na Broumovsku, Jaromysku a v
Náchodě. I přes značné sociální nepokoje v těchto lokalitách dochází k další migraci

nepřípustných jedinců z jiných míst republiky. Trh práce však není schopen další ekonomicky aktivní obyvatelstvo vstřebat a dochází tak k dalšímu zvyšování dlouhodobé nezaměstnanosti. Důvodem pro nízkou schopnost začlenění těchto osob mezi zaměstnané lze vyjmenovat hned několik. Jedná se především o sociální a kulturní podmínky, ve kterých nepřípustní občané vyrůstají, jejich nezájem pracovat, popř. pracovat mimo řádný pracovní-právní vztah, ztrátu pracovních návyků i mezery ve vzdělání a nedostatek pracovních zkušeností.

Osoby ve věku 55 až 64 let

Osoby ve věku 55 až 64 let patří mezi další skupinu, která je výrazně ohrožena nezaměstnaností. Příčinou pro uplatnění těchto jedinců na trhu bývá často jejich zdravotní stav, neochota ze strany zaměstnavatelů zaměstnat starší uchazeče, chybějící znalost cizích jazyků i požitková negramotnost. Mnoho nezaměstnaných v tomto věku proto častokrát řeší situaci odchodem do předčasného důchodu, čímž však dochází ke zvyšování výdajů státu určených pro oblast starobních důchodů.

V roce 2009 a 2010 v důsledku ekonomické krize došlo v Královéhradeckém regionu k výraznému propouštění osob ve věku 55 až 64 let. Odhadem se jednalo o snížení zaměstnanosti těchto osob o 13 %. V současné době je schopno nejvíce uchazečů o práci v tomto věku nalézt nové uplatnění v oblasti zpracovatelského průmyslu. Do dalších odvětví typických pro větší koncentraci osob ve zralém věku lze zařadit i oblast školství, zdravotnictví, veřejné správy i vědy a techniky.

7. Návrhy řešení na zvýšení zaměstnanosti v kraji

Otázka nezaměstnanosti je celorepublikovým problémem, který je řešen na celostátní, krajské i lokální úrovni. Aktivní politikou zaměstnanosti přispívá stát na trhu práce a cíleně omezuje nezaměstnanost v jednotlivých regionech ČR. Podíl nezaměstnaných osob se v Královéhradeckém kraji v únoru roku 2013 v průměru pohyboval na úrovni 7,2 %. To bylo o 0,9 % méně než celorepublikový průměr. I přes poměrně uspokojivé výstupy, kterých královéhradecký trh práce dosahuje, by se mělo krajské zastupitelstvo na problematiku nezaměstnanosti soustředit a odhalit nové, dosud nevyužití možnosti s ohledem na své silné a slabé stránky. Nesmí však být opomenuty ani hrozby, které by naopak mohly vést k prohloubení nezaměstnanosti. V 7. kapitole diplomové práce je proto uvedena SWOT analýza (tabulka 13), která přehledně shrnuje současné postavení Královéhradeckého kraje na trhu práce v etnách hrozeb a perspektiv. Na základě tohoto rozboru jsou navrženy eventuální koncepty řešení, které by mohly být na královéhradeckém trhu práce uplatněny.

Tabulka 13: SWOT analýza trhu v Královéhradeckém kraji

SWOT analýza	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> vysoké procento malých a středních podniků 	<ul style="list-style-type: none"> nepostačující finance pro další rozvoj regionální politiky
<ul style="list-style-type: none"> hustá síť silnic a železnic 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatečné opravy a modernizace silnic a železnic; nevyhovující infrastruktura
<ul style="list-style-type: none"> dostupnost základního a středního vzdělání 	<ul style="list-style-type: none"> omezená síť rychlostních silnic a dálnic
<ul style="list-style-type: none"> vysoká úroveň zpracovatelského průmyslu 	<ul style="list-style-type: none"> nevyhovující demografická skladba obyvatelstva
<ul style="list-style-type: none"> zvýšující se podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatečné využití krajinného a kulturního dědictví pro rozvoj cestovního ruchu
<ul style="list-style-type: none"> nízká a neustále se snižující úroveň kriminality 	<ul style="list-style-type: none"> neuspokojivá nabídka souvisejících služeb v cestovním ruchu
<ul style="list-style-type: none"> podmínky pro vysokohorskou turistiku v zimě i v létě 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatek volných ubytovacích kapacit pro sociálně slabé a vyloučené
<ul style="list-style-type: none"> podíl nezaměstnaných osob nižší než průměr v ČR 	<ul style="list-style-type: none"> vysoký podíl nezaměstnaného obyvatelstva na venkově
<ul style="list-style-type: none"> probíhající výstavba p edev-ím rodinných domů 	<ul style="list-style-type: none"> vysoké prodejní ceny nemovitostí zejména v okrese Hradec Králové
<ul style="list-style-type: none"> hustá síť značených turistických a cykloturistických stezek 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatek volných pracovních pozic pro osoby se základním vzděláním a negramotné
<ul style="list-style-type: none"> vysoká úroveň ochrany životního prostředí (1 národní park, 3 chráněné krajinné oblasti, 111 chráněných oblastí) 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatečné finanční prostředky investované do výzkumu a s tím související nízká zaměstnanost v kvartérním sektoru
<ul style="list-style-type: none"> dostupná kvalitní pitná voda 	<ul style="list-style-type: none"> nízké procento mladých lidí zaměstnaných v zemědělství
<ul style="list-style-type: none"> intenzivní zemědělská činnost p edev-ím v Polabské nížině 	<ul style="list-style-type: none"> nesoulad mezi nabídkou studijních oborů na VUT a p ožadavky na trhu práce

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> využití přírodního a kulturního potenciálu a rozkvět cestovního ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> neustálý propad a zaostalost venkovských oblastí
<ul style="list-style-type: none"> dotace z fondů EU 	<ul style="list-style-type: none"> příchod nové a levnější pracovní síly z ciziny
<ul style="list-style-type: none"> vznik a rozvoj poradenských služeb pro malé a střední podnikatele 	<ul style="list-style-type: none"> ztráta vývozních odbytišť
<ul style="list-style-type: none"> odstranění byrokracie a efektivnější innost ve veřejné správě 	<ul style="list-style-type: none"> problém se začleněním nepříznivých obcí a nárůst této skupiny obyvatelstva
<ul style="list-style-type: none"> alternativní způsoby přepravy zboží (železnice, kombinovaná přeprava) 	<ul style="list-style-type: none"> zvýšení tranzitní přepravy a s tím související rostoucí tlak na znečištění životního prostředí
<ul style="list-style-type: none"> příchod tuzemských a zahraničních přímých investic 	<ul style="list-style-type: none"> odchod specialistů a odborníků z regionu
<ul style="list-style-type: none"> podpora programů v rámci celoživotního vzdělávání 	<ul style="list-style-type: none"> permanentní rozpor mezi kvalifikací uchazečů o práci s kvalifikačními požadavky
<ul style="list-style-type: none"> rozvoj ekologických forem zemědělství a nezemědělských aktivit například agroturistika 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatečné finanční a bytové zázemí mladých rodin
<ul style="list-style-type: none"> kooperace Královéhradeckého regionu s ostatními regiony v ČR i EU 	<ul style="list-style-type: none"> zvyšující se produkce a nedostatečné zpracování odpadů
<ul style="list-style-type: none"> využití nových obnovitelných zdrojů energie (produkce biomasy) 	<ul style="list-style-type: none"> zvyšující se energetická náročnost
<ul style="list-style-type: none"> kooperace Královéhradeckého regionu s ostatními regiony v ČR i EU 	<ul style="list-style-type: none"> zvyšující se produkce a nedostatečné zpracování odpadů
<ul style="list-style-type: none"> využití nových obnovitelných zdrojů energie (produkce biomasy) 	<ul style="list-style-type: none"> zvyšující se energetická náročnost

Zdroj: Vlastní

7.1 Podpora malého a středního podnikání na venkově

Problém nezaměstnanosti bývá mnohem závažnějším na venkově než ve městech, kde zároveň žije i více ekonomicky aktivních obyvatel. Podstatná část venkovského obyvatelstva na Královéhradecku je zaměstnána v oblasti průmyslu. Důležitou složku v zaměstnanosti venkova tvoří i zemědělská a lesnická činnost. V oblasti služeb je v porovnání s městskými lokalitami zaměstnanost výrazně nižší, a to až o 26 %. Mezi

hlavní nedostatky venkovského trhu práce v kraji patří především k nedostatku rozmanitosti realizovaných ekonomických činností, nevyhovující situace v oblasti technické a dopravní infrastruktury, nízké příjmy ze zemědělské činnosti a její zdanění a systém sociálních dávek a podpor, který nepodporuje nezaměstnané při aktivní vyhledávání nových pracovních příležitostí.

Malé a střední podnikání představuje způsob, jak rozvíjet možnosti venkovského obyvatelstva a snížit tak jeho nezaměstnanost. Překážkou však stále zůstává strach z nejistoty a rizika, které podnikání přináší, neuspokojivé odborné znalosti a zkušenosti, nízká kvalifikace venkovského obyvatelstva a početné problémy se vstupním kapitálem. V zemědělském sektoru je mimo jiné nutné zvýšit využívání technologií, které zabírají úkoly na fyzickém prostoru, zintenzivnit obnovu zemědělské techniky a přicházet s novými perspektivními možnostmi, které umožní individuálním zemědělcům uspět na trhu. Jako příklad je možné zmínit oblast obnovitelných zdrojů energie, kde produkce biomasy může vést k dlouhodobé prosperitě, výrobu biopotravin a oblast venkovského cestovního ruchu, ve které je nutné rozvíjet nabídku i úroveň poskytovaných služeb.

Faktory podporující rozvoj podnikání na venkově

Jako hlavní zdroj zájmu o podnikání na venkově lze označit nedostatky při přístupu k informacím a způsobem, kterých je možno využít pro další rozvíjení a rozmach vlastního podnikání. Proto je vhodné, aby kraj poskytoval současným, ale i potenciálním podnikatelům poradenské služby a vzdělávací kurzy v oblasti dostupných úvazků a dotací. Dotace, které je možné mezi lety 2007 až 2013 čerpat z fondů EU zahrnují i podpory do oblasti rozvoje venkova a venkovského podnikání. Předmětem této dotace může být nově vznikající nebo již fungující podnik do 10 zaměstnanců se sídlem v obcích do 2 000 obyvatel. Částka, kterou lze touto cestou získat, se pohybuje od 30 000 Kč do 6 000 000 Kč a může být použita pouze na pořízení strojů a jejich příslušenství v zemědělsko softwarového vybavení, výdaj na výstavbu budov, hal a dalších výrobních prostor, výdaj na reklamu a náklady spojených s pořízením licencí, patentů a know-how (First International Company, s.r.o., 2013a).

Pro další rozmach podnikatelské innosti na venkov je také zapotřebí zvyšovat vzdělanostní strukturu venkovských obyvatel a přilákat nové odborníky a specialisty zejména do zemědělství, které se dlouhodobě potýká s výrazně nižší úrovní kvalifikace než jiná odvětví. Nedostatek odborníků je patrný i v oblasti venkovské turistiky, která postrádá především jazykově vybavené a počítačově gramotné jedince. Krajská podpora podnikatelské innosti směřující na venkov by se proto měla soustředit i na poradenskou innost do oblasti zemědělství a sektoru služeb.

Mezi další faktory, které je obtížné pro rozvíjení podnikání, resp. zaměstnanosti, na venkov přiklonat, lze zařadit i obavy z vysokých daní a poplatků vybíraných státem, jeho nadměrné byrokracie a administrativy i náročné hygienické směrnice především v zemědělství a potravinářství. V porovnání s městy disponuje venkov z etelně nižší kupní silou obyvatelstva, která není schopna pokrýt nepřetržitě rostoucí výdaje na provoz podniků zahrnujících nájem, energie, údržbu budov a další provozní a výrobní náklady. Velký problém představuje i neustálý konkurenční tlak velkých obchodních center, kterým drobní podnikatelé nejen ze zemědělství, ale i z ostatních odvětví nejsou schopni cenově konkurovat. Handicap, se kterým se venkovské oblasti proti městským lokalitám potýkají, zahrnuje i nekvalitní stav dopravní infrastruktury a horší dosažitelnost orgánů veřejné správy.

7.2 Podpora cestovního ruchu

Cestovní ruch představuje odvětví skýtající řadu možností pro uchazeče o zaměstnání. Turismus přispívá k dalšímu ekonomickému rozvoji Královéhradeckého regionu, a proto by měl být podporován i ze strany kraje. Ten každoročně podporuje konání veletrhu cestovního ruchu INFOTOUR & CYKLOTURISTIKA v kongresovém centru Aldis v Hradci Králové. Návrhové veletrhu se seznamují s nabídkami a novinkami v cestovním ruchu jako jsou zájezdy pro seniory 55+ i pobyty pro nezadané. V rámci další propagace Královéhradecka jako turistického regionu jsou představeny přírodní i kulturní památky a další zajímavosti, například z odvětví gastronomie, regionálních výrobků a lokálních specialit.

V rámci rozvoje turismu v kraji je dále nutné neustále zkvalitovat úroveň nabízených služeb pro turisty a budovat nová informační centra a dosud chybějící hygienická zázemí poblíž vytyčených turistických stezek a tras. Zároveň by nemly být opomíjeny potřeby handicapovaných účastníků cestovního ruchu jako dalšího potenciálního segmentu zákazníků. Jedná se zejména o vybudování informační soustavy pro fyzicky především zrakově a sluchově oslabené jedince a rozvoj doprovodných služeb a produktů pro tyto zájemce o cestovní ruch. V souladu s dalším rozvojem cestování musí být v souasně době respektovány podmínky na ochranu životního prostředí. Mělo by docházet k podpoře a rozvoji ekologicky ohleduplných způsobů cestování po kraji zaměřujících se na dopravu do cílového a v cílovém místě cestovního ruchu.

Podpora venkovského cestovního ruchu

Pro zlepšení životních podmínek, zaměstnanosti a další rozvoj venkova je potřebné, aby se venkovské obyvatelstvo naučilo využívat potenciálu, který jim okolní příroda a místní kultura nabízí. Jednou z možností je i poskytování služeb v oblasti venkovského cestovního ruchu, do kterého se mohou zapojit nejen samotní farmáři, ale i vlastníci chat, domků a statků, kteří disponují volnými ubytovacími kapacitami. Mezi ostatní služby, které mohou být obyvatelstvem na venkov nabízeny, lze zařadit i maloobchodní prodej, sestavování kulturních a vzdělávacích programů, sportovních a uměleckých aktivit, přípravu místních gastronomických specialit i výrobu regionálních produktů. Rozvoj venkovské turistiky však není jednoduchý, a proto je úkolem i samotného kraje zviditelnit a propagovat možnosti venkovského cestovního ruchu na Královéhradecku.

7.3 Bytová výstavba

Životní úroveň obyvatel v regionu ovlivňuje i způsob a kvalita bydlení. Bydlení se řadí mezi primární lidské potřeby a je neodmyslitelnou součástí trhu práce, jelikož určuje mobilitu pracovních sil. Samotnou bytovou výstavbou je možné přilákat do regionu nové pracovní síly z různých odvětví a koutů ČR a získat tak nové odborníky a specialisty z rozličných oborů.

Královéhradecký kraj, jak již bylo zmíněno, vykazuje nadprůměrné zastoupení obcí do 1 000 obyvatel a je typický svým převážně venkovským osídlením. Na venkově dominuje především výstavba domů, chat, chalup, statků a zemědělských usedlostí. Naopak ve městech představují významnou složku bytového fondu rozsáhlá panelová sídliště, u kterých dochází v posledních letech k důležitě rekultivaci. Jejím cílem je odstranění nedostatků bydlení v panelových domech. Za zmínku stojí například zateplování panelových domů a výměna povodních oken s cílem odstranit energetické ztráty při vytápění domů a snížit tak vlastní provozní náklady.

Jak je patrné z tabulky 14, již od roku 2008 se bytová výstavba v Královéhradeckém kraji omezuje a kafdorón dochází k úbytku nových investorských aktivit. Z celkového počtu 1 216 zahájených bytových prostor v roce 2012 připadalo téměř 60 % výstavb nových rodinných domů. Naopak počet zkolaudovaných bytů v roce 2012 oproti předchozímu roku 2011 vzrostl, a to například o 5 %.

Tabulka 14: Bytová výstavba v Královéhradeckém kraji v letech 2008 až 2012

	Bytová výstavba v Královéhradeckém kraji				
	2008	2009	2010	2011	2012
Stavební práce provedené v kraji (mil. Kč)	11 769	12 685	9 761	8 379	
Zahájené byty	2 396	1 942	1 254	1 272	1 216
Dokončené byty	1 919	1 516	1 807	1 320	1 384

Zdroj: Krajská správa SÚ v Hradci Králové, 2013a, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Stavebnictví, byty, upraveno autorem

Data o hromadných ubytovacích zařízeních v době zpracování nebyla k dispozici

7.4 Podpora stahování za prací

Mezi jednu z cest, která napomáhá redukovat míru nezaměstnanosti, lze zaadit i pomoc při migraci obyvatelstva do lokalit s vyšší poptávkou po práci. Změnou bydliště se výrazně zvyšují šance uchazeče o práci uspět na trhu. Jedinec ufl není vázán na svou obec a okolí, ale může využít i jiných pracovních nabídek v kraji. Proti přesunu do jiných koutů regionu však působí nejen překážky objektivní, ale i subjektivní. Objektivní bariéru reprezentuje například nepříznivý vývoj na trhu s realitami, kde je v současné době velmi obtížné

nemovitý majetek prodat za příliš nízkou cenu. Naopak za subjektivními předpoklady lze hledat ztrátu každodenního styku s rodinou, přáteli a známými a obavy z nového prostředí.

V dnešním globálním světě je nutné, aby byli jedinci schopni pružně reagovat na tržní změny, a tímto způsobem si tak udrželi svou vysokou životní úroveň. Na trhu práce proto dochází k nápadným změnám v oblasti pracovní-právních vztahů, neustále rostoucímu tlaku na zvyšování flexibility práce a profesí i tlaku na rychlou změnu místa svého bydliště. Česká republika se vyznačuje nízkým stupněm migrace uvnitř státu, a tudíž i z etnickými rozdíly v míře nezaměstnanosti. Motorem pro stěhování za prací bývají především rozdíly ve vyplácených mzdách, kde regiony s vysokými mzdami zaznamenávají velký příliv nové pracovní síly a naopak regiony s nízkou úrovní mezd se vyznačují odchodem pracovníků. Nicméně v souvislosti s migrací za prací způsobenou rozdílnou úrovní mezd je důležité zohlednit i situaci na trhu s nemovitostmi. Zpravidla v regionu, jenž nabízí zajímavé finanční ohodnocení, bývají náklady na bydlení (pronájem i koupě nemovitostí) mnohem vyšší než v lokalitě s nižší úrovní mzdových sazeb, a proto je vhodné zvážit, zda se změna bydliště znamenající vyšší životní náklady v porovnání s vyššími mzdami opravdu vyplatí. I samotný právní vztah k nemovitosti naznačuje ochotu obyvatel migrovat za prací. Obecně platí, že vlastníci domů i bytů jsou ochotni změnit místo svého bydliště méně než osoby žijící v bytech nájemních.

Pracovní migrace s sebou přináší i pozitiva pro samotnou ekonomiku. Odchodem obyvatel z lokalit s vysokou nezaměstnaností dochází k jejímu snižování, omezují se prostředky nutné na výplatu sociálních dávek a dochází k vyšší stabilitě veřejných financí. Jednotlivci se opět zapojují do pracovního procesu a riziko zvýšení dlouhodobé nezaměstnanosti klesá. Podpora pracovní migrace nejen v rámci kraje, ale i v rámci ČR by měla být zacílena na patřičný segment uchazečů o práci. Zcela neúčelná je podpora migrace vysokoškolsky vzdělaných osob, jejichž mobilita je na trhu práce v současné době nejvyšší. Pokud by kraj přistoupil na dodatečnou podporu migrace vysokoškolsky vzdělaných za prací, v imigrujících oblastech by docházelo k odchodu specialistů a odborníků, a zároveň by došlo k poklesu průměrné kvalifikace tamních obyvatel a rozdíly na trhu by se ještě více prohloubily. Mnohem vhodnější skupinu, kterou je účelné podporovat při jejich migraci za prací, představují osoby se středním odborným a základním vzděláním. Jedno z příhodných

e-ení, které se nabízí, je reprezentováno tvorbou informa ní databáze propojující nabídku neobsazených pracovních pozic a volných bytových prostor, kde náklady na bydlení tvo í nejv tší polovku v plánovaných výdajích. Tímto zp sobem by bylo umofn no jedinci porovnat své o ekávané p íjmy a výdaje a zjistit tak, zda je í není zm na pracovního místa a bydli-t pro uchaze e o práci finan n zajímavá.

7.5 Dotace

V sou asné dob existují dva klí ové zp soby, kterých je možno využít pro získání dodate ných pen fních prost edk do rozpo t obcí a mikroregion v kraji. Jedná se o dota ní programy z krajského rozpo tu a z rozpo tu EU. Díky novým plán m rozvoje vznikají nová pracovní místa v regionu, která pozitivn ovliv ují míru nezam stnanosti na území jednotlivých obcí, potažno celého kraje.

Krajské dota ní programy

Do dota ních projekt nabízených v rámci Královéhradeckého kraje se lze zapojit skrz dota ní portál (<http://dotace.kr-kralovehradecky.cz>). Jedná se o internetový server vytvo ený výlu n za ú elem podání žádostí o pen fní p ísp vky na ve ejn prosp -né programy. Na t chto internetových stránkách jsou mimo jiné uvedeny i novinky v oblasti dota ních plán , p edpoklady, které musí řadatel o finan ní podporu spl ovat a kontakty na zam stnance odboru spravující dotace z rozpo tu Královéhradeckého regionu. Dota ní programy, které kraj v p íslu-ném roce spravuje, vycházejí ze dvou základních dokument , a to Strategie rozvoje kraje a Program rozvoje kraje. Finan ní p ísp vky bývají poskytovány p evážn takovým fyzickým i právnickým osobám, které uznávají podmínky udržitelného rozvoje, svou inností napomáhají fungování na-í spole nosti a zabra ují -kodám na flivotním prost edí.

V roce 2013 vyhlásil Královéhradecký kraj dota ní plány ve 3 oblastech. Jedním z nich je plán finan ní podpory v oblasti sociálních slufieb. V rámci tohoto programu je mozné poufít pen fní prost edky na podporu rozmachu systému sociálních slufieb v regionu, které

podporují za len ní vylou ených skupin obyvatelstva do spole nosti a kooperaci sociálních skupin z r zných lokalit kraje (Královéhradecký kraj, 2013a). Druhý dota ní plán aktuální pro rok 2013 souvisí s p edchozím projektem a roz-i uje ho o poskytování finan ní pomoci pro rodiny s d tmi, které v míst svého bydli-t postrádají dostate né volno asové aktivity (Královéhradecký kraj, 2013b). Posledním okruhem, ve kterém lze získat pen flní p ísp vky z dota ních program kraje, zahrnuje rozvíjení vodního hospodá ství a p íslu-né infrastruktury v obcích s mén efl 2 000 obyvateli na území kraje. P edev-ím jde o vybudování kanaliza ního systému, isti ek odpadních vod a zaji-t ní dodávek pitné vody. ástka, kterou lze erpat z dota ních prost edk kraje na tyto ú ely, se pohybuje od 50 000 K afl do vý-e 80 % z celkových výdaj na projekt (Královéhradecký kraj, 2013c).

Dotace z EU

Mezi lety 2007 ó 2013 je možné vyuflít i pen flních prost edk , které poskytuje EU, která je schopna financovat afl 85 % náklad konkrétního projektu. Zbýlých 15 % musí být uhrazeno ze státní pokladny, krajských rozpo t , rozpo t obcí nebo soukromých financí fyzických i právnických osob.

Mezi dota ní plány, o které lze mezi lety 2007 ó 2013 zafládat, lze za adit programy v oblasti výstavby nových nemovitostí. Tyto dotace jsou dostupné pro územní samosprávné celky nebo fyzické i právnické osoby zabývající se podnikatelskou inností. Podporu lze vyuflít na pokrytí náklad souvisejících s výstavbou pr myslových zón od samotných náklad na tvorbu dokumentace projektu p es koupi pozemku, úpravu terénu, výstavbu dopravní a technické infrastruktury afl po samotnou stavbu administrativních budov a výrobních hal. Maximální vý-e takto získané finan ní podpory je závislá na typu podniku, který o dotaci fládá. Malé podniky mohou zafládat afl o 60 % z celkových náklad projektu, st edním podnik m je ur eno maximáln 50 % z celkových výdaj a velkým podnik m 40 % z náklad na projekt. Územní samosprávné celky mohou pro výstavbu nemovitého majetku získat od EU maximáln 40 % ze souhrnných výdaj na projekt (First International Company, s.r.o., 2013b).

Inovační dotační program nabízí peněžní příspěvky z fondů EU ekonomickým subjektům podnikajícím zejména ve zpracovatelském odvětví. O dotaci může žádat malý, střední i velký podnik. Peněžní obnos, na který mohou podniky touto cestou dosáhnout, se pohybuje od 1 až do 75 mil. Kč. Prostředky jsou určeny na inovaci výrobků zahrnující rozvojené technických a užitvateľských parametrů produktu, inovaci procesů, které vedou k zvýšení efektivnosti pracovních postupů při výrobě, inovaci organizačních postupů probíhajících v podnicích a inovaci činností marketingových pracovníků. Za uznatelné náklady se považují výlohy spojené s nákupem strojů a jejich příslušenství, softwarového vybavení, patentů, licencí, poradenských služeb a školicích kurzů a náklady na mzdové ohodnocení pracovníků a pojistné (First International Company, s.r.o., 2013c).

Mezi další dotace, o které je možné v rámci Královéhradeckého kraje žádat, lze zařadit i dotační programy týkající se výstavby, nákupu a rekonstrukce školicích center podnikatelských a nepodnikatelských subjektů ve zpracovatelském, energetickém, stavebním a informačně-technologickém oboru. Peněžní prostředky mohou posloužit i na nákup vybavení školicích středisek, a to jak hmotným majetkem (stroje, nábytek, pomůcky pro školení) tak nehmotným majetkem (programové vybavení, licence). Štátka, o kterou lze touto cestou žádat, se pohybuje v rozmezí od 200 000 Kč do 100 mil. Kč v závislosti na finanční náročnosti realizovaného projektu a sídle ekonomického subjektu (First International Company, s.r.o., 2013d).

Projekty, které vznikly za účelem vytváření a rozvojené v decko-výzkumných center, je možné podpořit z dotačního programu Prosperita, který je dostupný územním samosprávným celkům, podnikatelským subjektům, vysokým školám a dalšími v deckým a výzkumným střediskům. V rámci projektu je možné žádat o dotační podporu z fondů EU v úhrnu až do 300 mil. Kč (First International Company, s.r.o., 2013e).

Mezi další dotační programy související s výdou a vývojem lze zařadit i projekty splňující podmínky dotačního plánu s názvem Potenciál. O tyto prostředky mohou žádat podniky jakékoli velikosti a štátka, kterou mohou tímto způsobem získat, dosahuje až 100 mil. Kč. Jejím úkolem je krytí nákladů spojených se založením výzkumných středisek a oddělením zabývajících se výdou, výzkumem a vývojem nových produktů a technologií. Finance získané z prostředků EU lze použít na nákup strojů a zařízení, budov, pozemků, softwaru,

licencí i na úhradu mzdových náklad, pojištění, poradenských služeb nebo reklamu (First International Company, s.r.o., 2013f).

Pro malé a střední podniky působící především ve zpracovatelském průmyslu existují dotace zabývající se zaváděním a rozvojem informačních technologií, které povedou k vyšší efektivnosti výroby, vývoje nových produktů a inovačních procesů. Dotace mohou využít i podniky usilující o zkvalitnění svých vztahů s dodavateli a odběrateli. Takto získané peněžní prostředky jsou použitelné na nákup hmotného a nehmotného majetku, poradenských služeb a dalších provozních nákladů souvisejících s pořízením a rozvojem informačních technologií firem. Finanční podpora se pohybuje v rozmezí od 350 000 Kč do 20 mil. Kč, přičemž malý podnik si může touto cestou zajistit krytí nákladů až do výše 60 % a střední podnik do výše 50 % z celkových výdajů na projekt (First International Company, s.r.o., 2013g).

Pokud se podnikatelský subjekt rozhodne vytvořit nová pracovní místa, může bez ohledu na počet zaměstnanců a obor podnikání využít finanční podpory z programu Strategických služeb a informačních technologií. Příspěvek se pohybuje od 1,5 mil. Kč až do 100 mil. Kč a je použitelný na pořízení pozemků a budov, včetně jejich rekonstrukcí, nákup programového vybavení, licencí a patentů, využití služeb odborníků a specialistů nebo na samotnou úhradu mezd zaměstnanců a s tím souvisejících odvodů na sociálním a zdravotním pojištění (First International Company, s.r.o., 2013h).

Za zmínku stojí i dotační program zabývající se rozvojem ekologicky šetrných způsobů získávání energií a využívání obnovitelných zdrojů energie. O finanční podporu se mohou ucházet malé, střední i velké podniky, kterým je povoleno získané finance použít na koupi pozemků a jejich úpravu, tvorbu projektových dokumentací, výstavbu budov a hal, nákup hmotného a nehmotného majetku i na marketingové aktivity. Suma, na kterou lze z fondů EU dosáhnout, činí minimálně 30 % maximálně 60 % z celkových výdajů na projekt a pohybuje se v rozmezí od 500 000 Kč do 250 mil. Kč (First International Company, s.r.o., 2013i).

Mezi další možné dotační programy, které je vhodné na území kraje využít, patří i již výše zmíněný program na podporu rozvoje venkova a rozmachu podnikání na venkově.

Závěr

Záměrem diplomové práce bylo popsat a analyzovat aktuální stav trhu práce v Královéhradeckém kraji a podat návrhy možných opatření vedoucích ke snížení úrovně nezaměstnanosti.

Východiskem se staly statistiky sestavované Českým statistickým úřadem, které nepotvrdily 1. výchozí domněnku, která předpokládala, že rozdílná úroveň nezaměstnanosti je způsobena nerovnoměrnou alokací podnikatelských subjektů, tzn., že v okresech s nižším počtem ekonomických subjektů se obyvatelstvo potýká s vyšší mírou nezaměstnanosti. Jak je patrné z uvedených údajů, nejvyšší počet ekonomických subjektů se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou, ve kterém je však paradoxně dlouhodobě nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání a zároveň nejvyšší podíl nezaměstnaných osob na celkovém obyvatelstvu. Spornou však zůstává otázka struktury a velikosti podnikatelských subjektů. Nejvyšší procento firem v regionu představují podniky, které nemají žádné zaměstnance, následovány mikropodniky a malými podniky. Existence středních a velkých podniků, které mohou nabízet práci vyššímu počtu uchazečů, je omezenější, což výrazným způsobem ovlivňuje míru nezaměstnanosti. Mezi takto znevýhodněné regiony patří i okres Trutnov, který eviduje celkem 21,8 % ekonomických subjektů ze všech registrovaných podniků v kraji. Z celkového počtu 29 485 podniků v okrese však náleží téměř 78,8 % z nich do kategorie podniků bez zaměstnanců. Z tohoto důvodu je situace na trhu práce tak alarmující a oblast Trutnovska je známá pro svou vysokou úroveň nezaměstnanosti.

Naopak 2. předpoklad o tom, že odlišný počet uchazečů o volné pracovní místo ovlivní úroveň nezaměstnanosti v jednotlivých okresech, byl potvrzen. V okrese Hradec Králové a Trutnov, kde flíje dlouhodobě nejvíce nezaměstnaných osob fládajících o nové zaměstnání (za únor roku 2013 Hradec Králové 8 030 uchazečů a Trutnov 7 168 uchazečů) je zaznamenáván i nejvyšší podíl nezaměstnaných osob (Hradec Králové 7,2 % a Trutnov 8,7 %). Na druhé straně situace v okresech Rychnov nad Kněžnou, Jičín a Náchod naznačuje, že nižší počet uchazečů odpovídajících na volné pracovní místo, určuje i nižší úroveň nezaměstnanosti. Dle statistiky Českého statistického úřadu za únor roku 2013 fládalo o nové zaměstnání v okrese Rychnov nad Kněžnou 3 614 osob, při emflním podílu

nezaměstnaných na obyvatelstvu v okrese činil 6,6 %. Obdobné poměry zaznamenaly i zbylé dva okresy. Na Jičínsku se za únor roku 2013 ucházelo o zaměstnání 3 627 osob, což představovalo 6,6 % nezaměstnaného obyvatelstva. Na Náchodsku bylo v únoru roku 2013 bez zaměstnání 5 258 osob, přičemž podíl nezaměstnaných osob se ustálil na 6,7 %. V průměru tak celý region v měsíci únoru roku 2013 vykázal podíl nezaměstnaných osob ve výši 7,25 %, což je v porovnání s celorepublikovým průměrem (8,09 %) o 0,84 % méně. I přes poměrně uspokojivé výsledky, kterých tento ukazatel dosahuje, je nezbytná neustálá aktivita a podpora krajského zastupitelstva, která by vedla k dalšímu snižování nezaměstnanosti.

Mezi oblastmi, které v současnosti omezují další rozvoj kraje, lze zařadit kvantitu a kvalitu dopravní infrastruktury. Region disponuje pouze 17 km dálnic a 444 km silnic I. třídy. Na druhé straně hustota silnic III. třídy převyšuje celorepublikový průměr, avšak stav této sítě je v důsledku nesprávné a nekvalitní údržby vozovek nevyhovující, což způsobuje značné komplikace nejen podnikům při realizaci jejich logistických operací, ale i místnímu obyvatelstvu. Další problém, se kterým se Královéhradecký region potýká, představuje vzdálenostní struktura obyvatel. Převládající střední odborné a úplné střední vzdělání snižuje zájem o některých investorů z oblasti vývoje a výzkumu, a proto i samotné postavení kvartérního sektoru hraje vedlejší roli. Obdobná situace je patrná i v oblasti cestovního ruchu, kde nedostatek kvalifikovaných pracovních sil není schopen zajistit plné využití přírodního a kulturního potenciálu a zabezpečit tak uspokojivý rozvoj cestovního ruchu. Z tohoto důvodu se do oblasti služeb v současnosti vkládají nemalé finanční prostředky a podporuje se rozkvět turistiky a tvorba nových pracovních míst, což přispívá k dalšímu rozvoji podnikatelské činnosti. Obecně tak lze konstatovat, že vzdálenost a úroveň dopravní infrastruktury reprezentují hlavní faktory, které rozhodují o úrovni podnikatelské činnosti v kraji.

Pro překonání nesnází na trhu práce je mimo jiné zapotřebí zabránit odchodu mladým, schopným a vzdělaným lidem, kteří opouštějí kraj v důsledku nízkého mzdového ohodnocení nebo z důvodu nedostatku pracovních příležitostí do jiných oblastí v republice, nebo s nimi opouští region i nové možnosti, kterých by mohlo být dosaženo nejen ve sféře výzkumu, vývoje a cestovního ruchu, ale i v průmyslu a zemědělství. Otázkou tedy

z stává, zda je pro Královéhradecko výhodné podporovat vzd lanost nap . zkvalit ováním výuky a novými výukovými programy, poskytováním stipendií i zm nou struktury nabízených a podporovaných studijních obor , i zda je ú elné absolvent m vysokých škol nabízet nebo zaru it vhodné zam stnání vým nou za jejich setrvání v kraji.

Jak již bylo e eno, úrove nezam stnanosti se v celorepublikovém srovnání pohybuje v Královéhradeckém kraji pod pr m rem. To v–ak nelze íci o jednotlivých okresech. Nejzávažn j–í situace je v okrese Trutnov, který se vyzna uje vysokou dlouhodobou nezam stnaností. Trh práce se dosud nebyl schopen vypo ádat s následky restrukturalizace pr myslu, která nastala po roce 1989. Tradi ní textilní výroba byla omezována a velké množství zam stnanc ztratilo svou práci. Následkem toho se i míra nezam stnanosti rapidn zvý–ila a ekonomická výkonnost okresu klesala. Naopak oblasti Rychnovska i Ji ínska uzavíráním textilních závod postihnuty nebyly, a proto ani situace dlouhodobé nezam stnanosti není natolik vážná. Z tohoto d vodu je nezbytné posuzovat a p istupovat k jednotlivým oblastem individuáln a snažit se pomoci p edev–ím lidem a samotné ekonomice v nejpostížen j–ích oblastech.

Diplomová práce se zam íla na ur ení faktor , ježl vý–í nezam stnanosti ovliv ují a nabídla i potenciální zp soby e–ení, díky kterým by mohl trh práce dosahovat kvalitativn vy–ích výstup . Cílem této analýzy se proto stala identifikace takových prom nných, jako je vzd lanostní struktura obyvatelstva, infrastruktura a dopravní obslužnost i podpora MSP, na n fl se musí v dohledné dob krajské zastupitelstvo zam ít, chce-li i nadále snižovat, nebo alespo udržovat, sou asný podíl nezam stnaných osob. Nane–t stí si tato opat ení, fládají vysokou finan ní podporu a zm ny nejen v lokálním, ale i v krajském a legislativním uspo ádání. Sou asný stav nedostatku volných pracovních míst by mohl v nejzasážen j–ích oblastech královéhradeckého regionu vést afl k sociálnímu vylou ení, což je patrné i z neustále se zvyš–ujících nepokoj , které se za aly objevovat v posledních m sících.

Seznam poufíté literatury

ANON. Hlavní makroekonomické ukazatele R. In: *BusinessInfo.cz* [online]. Praha: eská agentura na podporu obchodu, 2011 [vid. 2012-01-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#miraregnezam>

ANON. Výro ní zpráva za rok 2011. In: *Fnhk.cz* [online]. Hradec Králové: Fakultní nemocnice Hradec Králové, 2012 [vid. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.fnhk.cz/o-fakultni-nemocnici/vyrocni-zpravy>

ANON. Bilan ní tisková konference za rok 2012. In: *Policie.cz* [online]. Hradec Králové: Krajské editelství policie Královéhradeckého kraje, 2013 [vid. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bilancni-tiskove-konference.aspx>

BENDOÁ, H. P edm t innosti Povodí Labe, s.p. In: *Pla.cz* [online]. Hradec Králové: Povodí Labe, státní podnik 2009 [vid. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.pla.cz/planet/webportal/internet/cs/obsah/predmet-cinnosti_495.html

BUCHTOVÁ, B. a M. SNOPEK Psychické, zdravotní a sociáln -ekonomické d sledky ztráty práce 1. eskoslovenská psychologie. Praha: Psychologický ústav AV R, 2012, ro . 56, . 4., s. 325 - 342. ISSN 0009062X, ProQuest Central.

BUCHTOVÁ, B., et al. *Nezam stnanost psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2002, 240 s., ISBN 80-247-9006-8.

esko. Zákon . 435 ze dne 13. kv tna 2004 o zam stnanosti. In: *Sbírka zákon eské republiky*. 2004, ástka 143, s. 8270. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/z_435_2004

esko. Zákon . 73/2011 ze dne 9. února 2011 o Ú adu práce eské republiky a o zm n souvisejících zákon . In: *Sbírka zákon eské republiky*. 2011, ástka 29, s. 778. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/z_435_2004

SÚ. Veřejná databáze SÚ. *Počet obyvatel podle pohlaví v krajích* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013a [vid. 2013-02-21]. ISBN 978-80-250-2253-5. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=DEM0030PU_KR&&kapitola_id19

SÚ. Historická ročenka národních út 1990 až 2010. *HDP výdajovou metodou a objemové indexy (meziroční)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013b [vid. 2013-03-04]. ISBN 978-80-250-2177-4. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/5013-12-n_2012-02

SÚ. Veřejná databáze SÚ. *Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví v krajích* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2013c [vid. 2013-03-04]. ISBN 978-80-250-2253-5. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=PRA0031PU_KR&stranka=0&kapitola_id=15

DE BEER, P. and T. SCHILLS. *The Labour Market Triangle Employment Protection, Unemployment, Compensation and Activation in Europe*. 1th ed., Northampton: EDWARD ELGAR PUBLISHING, 2009. ISBN 978-1848444782.

EHRENBERG, R. and R. SMITH. *Modern Labor Economics: Theory and Public Policy*. 10th ed., Boston: PEARSON EDUCATION, 2009. ISBN 9780321533739.

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Rozvoj venkova a podpora podnikání* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013a [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7498/rozvoj-venkova-podpora-podnikani/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Nemovitosti* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013b [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7467/nemovitosti/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Inovace* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013c [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7470/inovace/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Skolící střediska* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013d [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7468/skolici-strediska/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Prosperita* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013e [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7471/prosperita/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Potenciál* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013f [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7472/potencial/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *ICT v podnicích* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013g [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7474/ict-v-podnicich/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *ICT strategické služby* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013h [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7475/ict-strategicke-sluzby/>

FIRST INTERNATIONAL COMPANY, S.R.O. *Eko-energie* [online]. Vysoké Mýto: First International Company, s.r.o., 2013i [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.dotace.org/7476/eko-energie/>

FRANK, R. a B. BERNANKE. *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2003, 804 s., ISBN 80-247-0471-4.

HELÍSEK, M. *Makroekonomie základní kurs*. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 2002, 326 s., ISBN 80-86175-25-1.

HORÁKOVÁ, M. Problematika osob s nízkou kvalifikací na trhu práce. In: *Mopo-cz.eu* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2011 [vid. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://www.mopo-cz.eu/stranky/problematika-osob-s-nizkou-kvalifikaci-na-trhu-prace>

HOEJTM, B., et al. *Mikroekonomie*. 5. vyd., Praha: Management Press, s. r. o., 2010, 574 s., ISBN 978-80-7261-218-5.

KOTÝNKOVÁ, M. *Trh na p elomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006, 256 s., ISBN 80-245-1149-5.

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Vzd lávání* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013a [vid. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/vzdelavani-xh>

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Trestné iny podle kraj v roce 2011* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013b [vid. 2013-02-23]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/521011-12-r_2012-24

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Charakteristika Královéhradeckého kraje* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013c [vid. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajp/521011-12-xh>

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Zem d lství* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013d [vid. 2013-02-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/zemedelstvi-xh>

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Cestovní ruch* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013e [vid. 2013-03-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/cestovni_ruch-xh

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Celkové výdaje na výzkum a vývoj podle kraj* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013f [vid. 2013-03-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/521011-12-r_2012-19

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Výzkumní pracovníci podle kraj* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013g [vid. 2013-03-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/521011-12-r_2012-19

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Ekonomické subjekty v Královéhradeckém kraji v roce 2012* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013h [vid. 2013-03-05]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/ekonomicke_subjekty_v_kralovehradeckem_kraji_v_roce_2012

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Bilance po tu obyvatel ve mstech Královéhradeckého kraje v roce 2011* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013i [vid. 2013-03-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/bilance_obyvatelstva_ve_mestech

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Královéhradecký kraj m l ke konci roku 2011 celkem 553 805 obyvatel* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013j [vid. 2013-03-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/kralovehradecky_kraj_mel_ke_konci_roku_2011_celkem_553_805_obyvatel

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Délka silnic a dálnic podle okres k 31. 12. 2011* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013k [vid. 2013-03-15]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/521011-12-r_2012-17

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Uchaze i o zam stnání* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013l [vid. 2013-03-16]. Dostupné z: http://www.hradeckralove.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/nezamestnanost_02_2013

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Nezam stnanost v Královéhradeckém kraji k 28. únoru 2013* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013m [vid. 2013-03-16]. Dostupné z: http://www.hradeckralove.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/nezamestnanost_02_2013

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Podíl dosažitelných uchaze o zam stnání ve v ku 15 ó 64 let na obyvatelstvu ve v ku 15 ó 64 let* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013n [vid. 2013-03-16]. Dostupné z: http://www.hradeckralove.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/nezamestnanost_02_2013

KRAJSKÁ SPRÁVA SÚ V HRADCI KRÁLOVÉ. Statistická ro enka Královéhradeckého kraje 2012. *Stavebnictví, byty* [online]. Hradec Králové: Krajská správa SÚ, 2013o [vid. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/stavebnictvi-xh>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Dota ní program na podporu sociálních slufleb v roce 2013* [online]. Hradec Králové: Královéhradecký kraj, 2013a [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/granty-dotace/dotace-2013/socialni-oblast/dotacni-program-na-podporu-socialnich-sluzeb-v-roce-2013-60919/>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Dota ní program na podporu navazujících inností a prarodinných aktivit v roce 2013* [online]. Hradec Králové: Královéhradecký kraj, 2013b [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/granty-dotace/dotace-2013/socialni-oblast/dotacni-program-na-podporu-navazujicich-cinnosti-a-prorodinnych-aktivitv-roce-2013-60922/>

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Dota ní program šRozvoj infrastruktury v oblasti vodního hospodá ství obcí do 2 000 obyvatelů* [online]. Hradec Králové: Královéhradecký kraj, 2013c [vid. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/granty-dotace/dotace-2013/ziv-prostredi/dotacni-program-rozvoj-infrastruktury-v-oblasti-vodniho-hospodarstvi-obci-do-2000-obyvatel-59322/>

KRUTINA, M., et al. *Práce Praktické rady, jak si najít a udržet práci*. 1.vyd. Praha: eský helsinský výbor, 2005, 176 s., ISBN 80-86436-17-9.

LANGHAMROVÁ, J. et al. *Dlouhodobá nezam stnanost v eské republice*. 1. vyd. Praha: Melandrium, 2012, 116 s., ISBN 978-80-8617-576-8.

MACH, M. *Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium*. 3. vyd. Slaný: Melandrium, 2001, 367 s., ISBN 80-86175-18-9.

MPSV. Integrovaný portál MPSV. *Zm na metodiky ukazatele registrované nezam stnanosti* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních v cí, 2013 [vid. 2013-03-16]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

PET Í EK, V. *Vývoj podnikatelského prost edí v eské republice*. 1. vyd. Praha: Corona, 2006, 136 s., ISBN 80-903363-6-1.

REGIONÁLNÍ INFORMA NÍ SERVIS. Regionální informa ní servis Královéhradeckého kraje. *Mapy ó Královéhradecký kraj* [online]. Praha: Regionální informa ní servis, 2013a [vid. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kralovehradecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/uzemni-cleneni-mapy/#o1>

REGIONÁLNÍ INFORMA NÍ SERVIS. Regionální informa ní servis Královéhradeckého kraje. *Pr myslové zóny* [online]. Praha: Regionální informa ní servis, 2013b [vid. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kralovehradecky-kraj/regionalni-informace/prumyslove-zony/>

REGIONÁLNÍ INFORMA NÍ SERVIS. Regionální informa ní servis Královéhradeckého kraje. *Stav p ímých zahrani ních investic v R a v krajích*. [online]. Praha: Regionální informa ní servis, 2013c [vid. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/jihomoravsky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/prime-zahranicni-investice/>

RYCHTERA, Z. Vývoz z hradeckého kraje loni klesl o 18 procent na 81 miliard K . In: *Finance.cz* [online]. Brno: Finance media, a.s., 2010. [vid. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/270681-vyvoz-z-hradeckeho-kraje-loni-klesl-o-18-procent-na-81-miliard-kc/>

SAMUELSON, P. a NORDHAUS W. *Ekonomie*. 18. vyd. Praha: Svoboda, 2007, 775 s., ISBN 978-80-205-0590-3.

SEKERKA, B. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Profess Consulting, s. r. o., 2007, 488 s., ISBN 80-7259-050-2.

SIROVÁTKA, T. a P. MARE^{TM} ed. *Trh práce, nezam stnanost, sociální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brn , 2003, 272 s., ISBN 80-210-3048-8.

STEJSKAL, J. *Pr myslové klastry a jejich vznik v regionech*. 1. vyd. Praha: Linde, a.s., 2011, 248 s., ISBN 978-80-7201-840-6.

^{TM}KOLSKÝ INFORMA NÍ PORTÁL KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE. *Dlouhodobá nezam stnanost absolvent –kol* [online]. Hradec Králové: ^{TM}Kolský informa ní portál Královéhradeckého kraje, 2013 [vid. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.sipkhk.cz/data-statistiky/uplatneni-absolventu/dlouhodobá-nezamestnanost-absolventu-skol/>

fiIfiKA, M. Sluflby v kontextu podnikatelského prost edí eské republiky. *E + M
Ekonomie a Management* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, ro . 15
. 4, s. 97-109 [vid. 2013-03-04]. ISSN 1212-3609. Dostupné z:
<http://search.proquest.com/docview/1223912060?accountid=17116>

Bibliografie

ADIL, J. *Regionální ekonomie. Teorie a aplikace*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 152 s., ISBN 978-80-7400-191-8.

JIRÁSKOVÁ, E. *Faktory lokalizace malých a středních podniků v České republice*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011, 165 s., ISBN 978-80-7372-782-6.

KADEŘÁBKOVÁ, J., et al. *Úvod do regionálních a správních věd*. 1. vyd., Praha: Codex Bohemia, s. r. o., 1996, 93 s., ISBN 80-85963-18-3.

SIROVÁTKA, T., J. WINKLER a M. FILIPÁVSKÝ, ed. *Nejistoty na trhu práce*. 1. vyd., Brno: František Město ALBERT, 2009, 198 s., ISBN 978-80-7326-172-6.

TYMÁNOVÁ, J. *Investiční pobídky, nadnárodní firmy a regionální rozvoj*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011, 137 s., ISBN 978-80-7372-803-8.

WOKOUN, R., et al. *Příjem zahraniční investice a regionální rozvoj*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010, 203 s., ISBN 978-80-245-1736-0.

Seznam příloh

Příloha A	Hrubý domácí produkt v letech 2006 až 2010 na Královéhradecku.....	107
Příloha B	Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců dle pohlaví v jednotlivých krajích v roce 2011	108
Příloha C	Bilance počtu obyvatel ve městech Královéhradeckého kraje	109

Příloha A – Hrubý domácí produkt v letech 2006 – 2010 na Královéhradecku

Tabulka A15: HDP Královéhradeckého kraje určený pomocí výdajové metody v letech 2006 – 2010

R, kraje	Vývoj HDP ve stálých cenách v letech				
	2006	2007	2008	2009	2010
Česká republika	107,0	105,7	103,1	95,3	102,7
Hl. m. Praha	105,9	109,1	103,2	94,9	103,2
Jihočeský	105,6	100,7	99,3	97,4	101,5
Jihomoravský	106,8	106,2	105,1	96,1	101,6
Karlovarský	101,5	103,2	97,4	97,4	97,8
Královéhradecký	104,2	105,3	104,2	97,0	103,4
Liberecký	106,3	101,5	103,8	93,9	104,7
Moravskoslezský	104,9	104,1	101,5	92,4	104,4
Olomoucký	104,6	104,8	103,4	96,6	103,3
Pardubický	109,0	105,5	101,0	95,6	104,2
Plzeňský	107,8	102,1	96,4	97,2	103,9
Středočeský	114,2	107,9	107,7	93,7	102,3
Ústecký	107,4	103,5	101,8	99,3	98,1
Vysočina	106,9	104,5	100,3	97,8	101,2
Zlínský	109,2	105,9	109,4	95,0	101,7

Zdroj: ŠÚ, 2013b, Historická ročníka národních účtů 1990 až 2010, HDP výdajovou metodou a objemové indexy (meziroční), upraveno autorem

Příloha B – Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců dle pohlaví v jednotlivých krajích v roce 2011

Tabulka B16: Průměrné hrubé měsíční mzdy dle pohlaví v krajích – R za rok 2011

R, kraje	Průměrná hrubá měsíční mzda v K		
	celkem	muži	ženy
Česká republika	25 645	28 234	22 389
Hl. m. Praha	33 546	37 346	28 984
Středočeský kraj	25 651	28 316	22 046
Jihomoravský kraj	24 651	27 370	21 268
Moravskoslezský kraj	24 174	26 902	20 665
Plzeňský kraj	24 036	26 349	21 264
Liberecký kraj	23 422	25 641	20 633
Jihočeský kraj	23 199	25 721	20 171
Ústecký kraj	23 174	26 071	19 887
Pardubický kraj	22 978	25 318	20 081
Kraj Vysočina	22 918	25 635	19 274
Královéhradecký kraj	22 837	25 099	20 194
Olomoucký kraj	22 825	24 644	20 465
Zlínský kraj	22 655	25 144	19 391
Karlovarský kraj	21 723	23 799	19 465

Zdroj: ŠÚ, 2013c, Veřejná databáze ŠÚ, Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví v krajích, upraveno autorem

Příloha C – Bilance pohybu obyvatel ve městech Královéhradeckého kraje

Tabulka C17: Migrace a přirozené přírůstky (úbytky) ve městech Královéhradeckého regionu v roce 2011

Město	Stav k 1. 1. 2011	Přirození narození	Země	Přírůstek obyvatel	Výstupy obyvatel	Přírůstek (úbytek)		Stav k 31.12 2011
						Migrace	Celkový	
Hradec Králové	93 790	923	957	1 701	1 978	-277	-311	93 479
Trutnov	31 070	288	312	517	610	-93	-117	30 953
Náchod	20 809	196	205	393	533	-140	-149	20 660
Jičín	16 765	160	170	388	568	-180	-190	16 575
Dvůr Králové nad Labem	16 096	141	167	320	292	28	2	16 098
Vrchlabí	12 683	139	144	260	273	-13	-18	12 665
Jaroměř	12 641	124	129	291	308	-17	-22	12 619
Rychnov nad Kněžnou	11 367	106	97	233	284	-51	-42	11 325
Nové Město nad Metují	9 840	63	93	165	192	-27	-57	9 783
Nová Paka	9 384	83	98	146	180	-34	-49	9 335
Hořice	8 884	73	103	171	221	-50	-80	8 804
Červený Kostelec	8 532	87	80	118	122	-4	3	8 535
Broumov	7 824	73	83	195	227	-32	-42	7 782
Nový Bydžov	7 161	58	79	130	142	-12	-33	7 128
Dobruška	6 926	57	50	119	137	-18	-11	6 915
Hronov	6 346	70	85	176	180	-4	-19	6 327
Týniště nad Orlicí	6 243	54	72	154	114	40	22	6 265
Kostelec nad Orlicí	6 320	64	55	140	223	-80	-74	6 246
Úpice	5 859	54	57	116	136	-20	-23	5 836
Třebichovice pod Orebem	5 752	58	77	112	88	24	5	5 757
Chlumec nad Cidlinou	5 365	61	70	105	89	16	7	5 372
Česká Skalice	5 214	53	46	109	130	-21	-14	5 200
Vamberk	4 649	50	33	131	117	14	31	4 680
Hostinné	4 615	62	44	117	107	10	28	4 643
Police nad Metují	4 276	39	41	123	98	25	23	4 299

Místo	Stav k 1. 1. 2011	Průběh narození	Země	Příliv obyvatel	Výstupy obyvatel	Přírůstek (úbytek)		Stav k 31. 12. 2011
						Migrační	Celkový	
Lázně Bělohrad	3 732	23	42	97	70	27	8	3 740
Fránek	3 499	28	34	49	99	-50	-56	3 443
Opotův	3 117	38	27	74	79	-5	6	3 123
Rtyně v Podkrkonoší	3 008	30	40	59	45	14	4	3 012
Smíčov	2 946	21	29	98	105	-7	-15	2 931
Meziměstí	2 682	31	29	44	86	-42	-40	2 642
Sobotka	2 413	31	27	67	59	8	12	2 425
Nechanice	2 278	26	27	66	74	-8	-9	2 269
Rokytnice v Orlických horách	2 232	21	37	24	51	-27	-43	2 189
Solnice	2 198	26	22	66	84	-18	-14	2 184
Svoboda nad Úpou	2 180	20	28	48	60	-12	-20	2 160
Kopidlno	2 171	20	14	49	79	-30	-24	2 147
Borohrádek	2 148	15	54	62	55	7	-32	2 116
Teplice nad Metují	1 734	21	23	28	43	-15	-17	1 717
Libá	1 699	20	17	55	43	12	15	1 714
Čáslav	1 294	10	17	41	36	5	-2	1 292
Pílníkov	1 217	10	16	28	21	7	1	1 218
Trpířov v Mlýnsku	1 215	9	16	23	58	-35	-42	1 173
Miletín	901	6	8	20	22	-2	-4	897
Vysoké Veselí	900	11	11	23	33	-10	-10	890
Jánské Lázně	817	6	5	24	38	-14	-13	804
Pec pod Sněžkou	659	3	3	22	26	-4	-4	655
Stárvov	629	4	13	20	12	8	-1	628

Zdroj: Krajská správa SÚ Hradec Králové, 2013i, Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2012, Bilance obyvatelstva ve městech Královéhradeckého kraje v roce 2011, upraveno autorem